

**Petri Lignei Gravelingani Lepidissima parabola, populoq[ue]
christiano non modo lectu iucundissima, sed & vtilissima, in
qua docet quid quiuis vere Christianus de Christo sentire
debeat.**

<https://hdl.handle.net/1874/416813>

PETRI LIG=

NEI GRAVELINGANI

lepidiſſima parabola, populóq; chriſtiar

no non modo lectu iucundiſſima, ſed

& vtiliſſima, in qua docet quid

quiuis verè Chriſtianus de

Chriſto ſentire

debeat.

Ante hanc nuſquam excuſa.

Qui cum ſapientibus graditur,
ſapiens eris. Prouer. 13.

A N T V E R P I A E,

Apud Ioannem Steelfium in ſcutò But-

gundix Anno à Chriſto nato

M. D. XXXVIII.

PETRVS LIGNEVS GRAVELINVS

ganus eximio viro sacrarumq; literarum

peritissimo M. Laurentio Cru-

cio pastori Dunekercano.

S. D. P.

Vest inter mortalium ingenta incredibilia
quædam uarietas mi pastor reuerendissime,
ita & uariis autores uarios scientiarum sua-
rum fructus protulere. Quidam autem nimia gloriæ
cupiditate rapti dum cuperent aliquid ædere, ualde
illud properarunt in lucem emittere, quo nominis
famam adepti aliquo honoris splendore digni habere-
rentur. Alij contra expectarunt donec aliquem dig-
nitatis gradum essent adepti, ut eos potentia ac dig-
nitas tueretur si quid dicerent licentius. Vulgo
enim quis dicat, quæ quid dicatur, magis considerari
solet. Nec parui hodie referre uidemus quid à quo-
q; dicatur. Sed eadē dicta claritate uel obscuritate
dicentium aut tolluntur altissime aut humilime de-
primuntur. Ego autem quum uiderem tantam perni-
ciam afferri miseris Christianis ab hoc uno flagitio-
sissimo transfuga, qui passim omnia pro suo arbitrio
interpretari ac statuere conatur, nulla neq; laudis
neq; gloriæ cupiditate ductus, sed intrinseco quodam
animi (nescio an diuino) impulsu coactus hoc quic-
quid est oneris, relictis studiis quibus antea occupa-
bar

EPISTOLA.

bar uariis aggressus sum. Quis est enim (fidelis mo-
 do) seruus qui cum tam seuum, tam immanem, tamq[ue]
 omnia uastantem in heri sui gregē irruentem uideat
 lupum, non statim relictis rebus omnibus pro sua
 uirili ouibus consulere studeat, etiam si idem conari
 atq[ue] eodem concurrere & alta seruorum praesidia
 cernat, & suam si forte opus sit operam collaturus.
 Itaq[ue] mi pastor illustrissime (cogit enim me & for-
 tuna mea & loci & tēporis ratio breuitati stude-
 re) tuo excellentissimo nomini istuc laboris (si modo
 labor dicēdus sit) siue maus hanc meam parabolam
 dicandā existimaui, cui olim praeter ceteris mea iuue-
 nutis insana ambitio tam temere fuit molesta. Paruū
 sanē opusculum ac rudi (quod aiunt) Minerua con-
 structum, proinde nec satis dignum quod tuae digni-
 tati offeratur. Sed si tuam illam noui humanitatem
 spero equidem haud iniquo animo acceptum iri.
 Praesertim cū in eo magis ad utilitatem, q̄ ad osten-
 tationem cōpositam esse orationem facile iudicare
 possit tua prudentia, atq[ue] adeo, si Christus nostris
 aspirare cœptis dignetur, maior atas dabit maiora
 fortasse & utiliora. Vale & salue pastorū decus.

PETRI LIGNEI GRAVELIN^o
gani parabola lepidissima.

HARRISSIMI IN CHRISTO
Iesu cum sit diutnum illud Pauli
dictum quotidianis experimētis ma-
nifestius, quā ut aliquem latere
credibile sit, nequaquam nobis hic
esse manentem ciuitatem, sed futuram inquirere: ita
ut ubi quisq; nostrum praescriptum sibi à Domino
uitae cursum expleuerit alio migrare debeat dignā
operibus recepturus mercedem: malis quidem exo-
tremum iehennae supplicium: bonis uero supremum
regni caelestis praemium, nec quisquā sit nostrū qui
nō tanta aeternae mortis formidine terreatur, quāto
tenetur uitae adipiscēda desiderio: Nō iniurta pro-
fecto danda omnibus operare unquā acceptorū à
deo benefactorū immemores uideamur, qui tā am-
lutis nostrae habuerit rationē: ut cum peccato mor-
tui essemus, atq; omnis uitae esset adempta spes, non
recusarit assumpta carnis materia propria uitae di-
spendio à tam acerbo mortis reatu nos liberare. Ac
ne hoc quidem sufficere uisum, quod uel uerbo effi-
cere potuisset, nimirum qui uerbo cuncta creauit.
Sed ne iterum atq; iterum uicti quotidie in eandem
aduersarij nostri potestatem relaberemur, atq; ita
noua subinde redemptione esset opus, non dedigna-
tus

PARABOLA:

Eius est multos annos nobiscum uersari ut eiusdem
 hostis (qui assiduus nobis moliri insidias haud cessat
 unquam) dolos atq; astutias omnes proderet. Domi-
 nus enim noster Iesus Christus, ut est ipse lux uera,
 ita nobis arma lucis praeuit quibus principem sem-
 piternae caliginis obruere possumus atq; eius arma
 tenebrarum confringere ac penitus coterere. Arma
 autem tenebrarum haec sunt: superbia, odium, men-
 dacium, simultas, inimicitiae, intemperantia, luxus,
 impatientia, siue desperatio, ferocitas, crudelitas,
 seditiones, sectae, et si qua sunt generis eiusdem. Ar-
 ma uero Christi haec sunt: humilitas, quo nemo unquam
 magis se humiliavit: charitas quo nemo unquam ma-
 iorem erga nos habuit: temperantia, qua nemo eum
 superare potuit: sobrietas cui nemo unquam magis
 studuit: malorum tollerantia, qua in re nemo unquam
 fortior apparuit: mansuetudo, qua fuit in eo maxima:
 commiserantia, quo nemo unquam maiori erga nos
 affectus fuit: item ueritas, pax concordia, atq; una-
 nimitas, quarum rerum summus extitit amator. Itaq;
 fratres totis uiribus adnitendum ut his armis in-
 duti, sedulos nos Christi imitatores exhibeamus. In-
 ter caetera uero otium omnibus modis fugere debemus,
 assiduis precationibus ac gratiarum actionibus oc-
 cupati, quemadmodum & ipse Christus assiduus in-
 bis fuit: atq; ut hortatur Paulus docere & commo-

PARABOLA.

nere perpetuo nos inuicē cantionibus, & laudibus,
 & cantilenis spiritualibus cum gratia canentes in
 corde nostro Domino ad Colloff. 3. Sed existūt bodie
 plurimi qui uos prætenu christiani nominis falsa
 uirtutis specie illusos à Christo seducūt, eūq; passim
 suis sinibus expellūt, quorū princeps, parens, caput,
 ac dux est noster Lutherus, nihil ueritus in tā reo
 rum tranquillitate sauisimā tempestatem excitare.
 Cuius audaciā multi magnā tū religiōe, tum erudi
 tione uiri scriptis comprimere eumq; à praua istac
 opinione flectere tentarūt, tantumq; in restauranda
 quantū ipse in subuertēda fide laborarunt. Nec des
 sunt qui istuc idē & lubentes & optime facerēt, si
 modo se quicquam profecturos sperarent: Sed habet
 eius cæca persuasio tam detestabilem sibi adiunctā
 impudētiam, ut non solum nullis hominū rationibus
 flecti queat, uerum etiam omnes suæ opinioni acce
 dere nolentes indignis cōtumeliis maceret. Nec des
 sinit scriptis gloriari ita sese noua istac dogmata
 sua sacris rationibus confirmasse, ut nemo sit theo
 logorum qui uel uerbum contra eum mutire possit.
 qua quidē impudentissimā iactatione imperiti indi
 es in fraudē illiciūtur, ac ueluti pisces hamo quodā
 ex iucundissimo Christi uiuario in aridam, maledi
 ctamq; hanc opinionis sectam rapti exptiant, tandē
 à diabolis crudeliter laniandi. Quocirca istuc mult
 à grege

PARABOLA.

In grege Domini nostri Iesu Christi pro mea utriusque
 propulsare supra modum cupiens, statui uobis haud
 illepidam parabola breuiter indicare quid quisque nos-
 trum de Christo sentire debeat. ut & ii qui fideliter
 Christo adherentes spretis oblatantium canum
 iniuriis haecenus fidem nobis à maioribus traditam
 animo forti seruarunt, sciant sese antiquum obtinere
 ac rectam uiam ambulare: atque alii quos hic nos-
 ter aduersarius peruersa sermonis probabilitate
 procul à fide seduxit, in ueram salutis uiam reuo-
 cetur, hanc igitur paucis quaeso similitudinē æqua
 animo accipite atque animum aduertite.

Fuit olim quidam pædagogus uir & dignitatis
 gratia, & autoritate magna præditus tum & eru-
 ditionis fama, & nominis claritate eminentissimus,
 hic totum discipulorum suorum gregem (quem ha-
 bebat maximum) in duas potissimum classes distri-
 buerat. Vnam eorum qui altioribus scientiis destina-
 ti erant, quos uulgus latinistas uocat. Alteram
 eorum qui legendi tantum ac scribendi artem asse-
 qui, nec ultra prouehi studebant, quos uulgus uer-
 naculos appellat. Deinde ex magis idoneis utrinque
 & æquam hipodidascalos quosdam delegerat, quibus
 reliquorum cura committeretur. Qui quanquam aliis
 præfecti erant, nibilo tamen minus discipuli atque
 eiusdem præceptoris iugo subiecti, docentesque alios

PARABOLA.

*Interim curare debebat ne propriae lectionis ignari
 accerferetur à præceptore. Interim (quod & hodie
 in quavis ferè schola usu uenire solet) perpetua
 quadam uicijsitudine quotidie nonnulli à schola abs-
 traherentur, atq; alij subinde nouitij adlucetantur.
 Neq; uero eorum quisquã erat cui præ ceteris præ-
 rogatiuæ quicquam indulgeretur, sed ut quisq; fruo-
 gi erat aut nihili, utq; sedulo lectionis studio aut so-
 cordiæ deditus : ita eum præceptor aut amore, aut
 odio prosequeretur. Porro autem nonnulli sto-
 mulatque ludum literarium essent ingressi conti-
 nuo cœpere indesinenter studio incumbere, donec à
 præceptore uocati lectionem recitare iuberentur.
 Alij paulò ad studium tardiores ut essent scholam
 ingressi cœperunt imprimis ludere, iocari, fabulis
 aut ocio indulgere : ast ubi uiderent horam instare
 undecimam, ac propè adesse tempus quo citra ullã
 moram ante præceptorem sistendi essent, nec ultra
 segnitie aut socordiæ loci quicquam esse : tũ demũ
 cœpere tantam discẽdæ lectioni operam impende-
 re, ut non minus promptè lectionem recitarent uo-
 cati quàm si qui ab initio diligentissime studuerat.
 Alius autem satis superq; temporis est, inquit, mihi
 quo discam lectionem, dũq; ita octoso semper ani-
 mo pergeret putare satis tẽporis esse sibi, inopinatè
 opprimebat præceptor planeq; lectionis ignarum.*

Alius

PARABOLA.

Illus uero ab ouo (quod aiunt) usque ad mala nil nisi
 perpetuo ludebat, iocabatur, fabulabatur, pugna-
 bat, aut alio quouis pacto aliis molestus erat. Alius
 neque cuiquam molestus, neque lusu neque fabulis dedio-
 tus: sed neglecta lectione toto tempore sedebat ocio-
 sus. Præceptor autem uidens aliquem huiusmodi
 perulantiis lasciuientem, subito illum ad se, dignas
 fectis daturum pœnas. Itidem faciebat uidens alio-
 quem ociosum, ut interim alij istuc uidetes cognos-
 cerent quam talia præceptori displicerent, ac singu-
 gli sua quisque lectioni incubentes discerent alieno
 periculo, à lusu, fabulis atque ocio temperare. At
 uero talia nonnunquam uidere se dissimulabat, peri-
 culum interim faciens nū in his perseuerarent neque
 tandem resipiscerent. Vbi autem à præceptore uoc-
 catus esset narranda lectio: si quidem probe eam re-
 citarent, abunde ei satisfactum, insolentiarū interim
 omnium oblitio. Sin uero lectionis ignari corā præ-
 ceptore sisterentur: ibi tum omnibus cum summa ex-
 probratione ad calculos reuocatis dignas ei pœnas
 dabant, nec quicquam inultum auferebant. Interim
 tamen & horum aliquis impune nonnunquam re-
 missa supplicij pœna euasit. Sed istuc nunquam nisi
 præceptore aut nimis lacrymis, aut pœnitētia ni-
 mia, aut precibus, aut alioqui magna aliqua ratioe
 moto. Fit enim, nescio quo pacto, ut plerique omnes

PARABOLA.

discipuli sint propensiores in odiū eorum qui nimia
 asperitate in eos seuiunt, quā in amorem eorū qui
 nimis effusa lenitate eis indulgent. ac nisi utriq; rei
 medium quoddam grauitatis temperamentum adhibeatur:
 fit ut hinc præceptorum contemptus, illinc
 uero odium discipulis, innascatur.

Hic est ille fratres charissimi, hic inquam sumo
 mus ille præceptor Iesus Christus, cui cœlestis ille
 parens summam dedit mortalium genus docendi au-
 toritatem, omnes quotquot sunt, erunt, uel fuerunt
 unquam præceptores, non modo scientia, sed & no-
 minis claritate excellens. Hic est ille doctor iustitiæ
 de quo loquutus est uates Iob. 2. ad cuius scientiæ
 omnis mortalium relata prudentia inscitia est teste
 Paulo. 1. ad Corinthios. 3. hic præparauit orbem in
 sapientia sua & prudentia sua extendit cœlos. Hic
 rem. 51. Hic adinuenit omnē uitam disciplinæ, &
 tradidit illam Iacob puero suo, & Israel dilecto
 suo. Baruch. 3. Hic dat sapientibus sapientiam, &
 scientiam intelligentibus disciplinam. Daniel. 2. Si
 de nominis claritate quæras, nomē eius adonat, ad
 mirabile in uniuersa terra. Psal. 8. Atq; à solis ortu
 usq; ad occasum laudabile nomen eius. Psal. 10. 12.
 Item operuit cœlor gloria eius, & laudis eius ple-
 na est terra. Abacuc. 3. Porrò hic omnium præstan-
 tissimus pedagogus maxime omnium totius mundi
 schoe

PARABOLA.

scholæ præest. Nos autem illius discipuli qui in hoc mundo tanq̄ in schola quadam uersamur. Horum discipulorū duplex genus, unum spirituale, alterū ciuile aut uulgatius sæculare, uultq; altissimus ille præceptor apertissimos quosq; diligere utrinq;, qui aliis præfetti, eorū curā gerant. Hinc quidā pontifices, episcopos, cardinales, officiales, decanos, & parochos: uel usitatius curatores siue etiam pastores, licet hæc duo posteriora nomina aliis quoq; superioribus communia sint. Illinc uero imperatores, reges, comites, duces, principes, præsides, præfectos prætores et magistratus. Hos ideo sæculares uel mūdānos uocari existimo, q; eorū cura potissimū uersatur circa corpora ac res huius sæculi. Illos uero nullam aliam ob causam arbitror uocari spirituales, q̄ quia spiritū atq; animarū curā habet. quæ ut corporibus sunt longè nobiliores: ita & hi digniores sæcularibus habendi sunt, iuxta illud Ecclesiastici. 7. In tota anima tua time Dominum, & sacerdotes illius sanctifica. Item honora Deum ex tota anima tua, & honorifica sacerdotes. Eodem. Debentq; ij maxime (tametsi idem & nobis curandum sit) secundum spiritum ambulare, uacantes interim fragiliū ac terrestrium rerum curis. Hanc officiorum distinctionem approbare uisus est Iozaphat rex Iuda sanctissimus, qui postq̄ in Hierusalem atq; in cunctis

ciuit

PARABOLA.

ciuitatibus Iuda principes, ac Iudices, leuitas, & sacerdotes constituisset, tandem utrisq; partes suas præscribens, inquit: Amarias sacerdos & pontifex uester in his quæ ad Deū pertinent præsidebit. Porro Zabadias filius Ismael qui est dux in domo Iuda, super ea opera erit quæ ad regis officium pertinet.

2. Paralipo. 19. Nequaquã igitur ita est ut tu satis impudenter (ut assolēs) affirmas Lutherè: ideo scilicet uendicasse sibi id nominis sacerdotes q̄ sibi uiderentur soli spiritum sanctum habere, aut soli secundum spiritum ambulare, atq; alios omnes tanquã eiusdem spiritus expertes, prophanos iudicasse. Hoc enim iusta arrogantia reprehensione non caruisset. Cuius dum eos accusare studes non potes non ab omnibus merito ipse notari, qui tibi ac tuis solis christianum audes usurpare nomen, atq; alios omnes tibi aduersantes antechristos appellare, quasi qui tibi aduersatur, Christi etiam aduersarius esse debeat. Quare in re tuam nequeo satis mirari mollicitẽ, qui quum id studeas ut omnibus optima ac uerissima docere uidearis, uisq; omnibus tuam istanc nouam insaniam (ne dicam fidem) insanam: non potueris interim isti malictosæ calumniantis libidini imperare. Sunt enim omnia tua scripta tot iniuriis, tantaq; calumniarum acerbitate tincta, ut nemo sit (nisi plarumẽ illi palatum obstupuisset) qui non facillime gustare

PARABOLA.

stare posset pessimam esse arborem quæ tam amarus
 tamq; mordaces producat fructus, si modo uera lo-
 quutus est Christus, dicens quamliet arborem ex
 fructu suo cognosci, Luc. 6. Proinde sane factum à
 te callide q; idiotis ac laicis, planeq; rudibus tuum
 istuc nouum euangelium prædicare cœperis. uulgo
 enim indocto quiduis facile persuaderi solet. Nimiū
 uero uab nimium inquam o Luthere tribuis tibi qui
 te nemiui comparas, quem tu te obsecro esse per-
 suades, ausus maiorum nostrorum omnia instituta
 damnare, ac pessima iudicare? Demiror equidem te
 cui tanti est Paulus, eius uerbis tam parum fidei ha-
 bere. Num & hunc somniasse censes? Toties enim
 monet non esse iudicandum: Quum interim iudiciis
 plena sint omnia tua scripta, planeq; aliud nihil
 agis q̄ iudicas ac derides. Te uero (ut ingenue uerū
 fatear) superuacuum foret ab extraneo iudicari:
 quum scripta tua abundè iudicent quem habeas in
 pectore spiritum, nempe satanam. unde omnes istæ
 irrisiones, iniuriæ, contumeliæ, ac conuitia proficis-
 cuntur. neq; enim spiritus sancti opera sunt hæc, sed
 maligni spiritus. Nam ubi spiritus ille sanctus: ibi
 ne minimus quidem inuidiæ locus esse potest, aut
 contumeliæ, aut iniuriæ. Atqui hoc ita se habet ut
 dicit Christus Luc. 6. Bonus homo ex bono thesauro
 pectoris sui profert bonum, & malus homo ex malo
 thes

PARABOLA.

thesauro cordis sui profert malum. Ex abundantia enim cordis loquitur os eius. Demus autem ita esse, ut ais, insana nempe esse sacerdotum ac monachorum omnium instituta, & quicquid est omnino papisticum (ut tuo utar uocabulo) Num tua istac odiosa iniuriisq; plena castigatione emendari possent? Adeo autem uerum est insana esse omnia, ut etia atq; etiam deplorandum sit multa non melius seruari. Certe ut inter ceteros homines, ita & inter pontifices si qui mali fuerint, fuerunt & boni. Sed cur eorum instituta, illorum inuidia laborant, ac pari fastidio contemnuntur? Desine igitur queso o Luthere pontificem nostrum, unaq; omnes tuis iniuriis lacessere sacerdotes, clamitans indignos esse qui spirituales uocentur, quum nihil sit a spiritu eiq; alienum. Si enim quoties mutant homines sua instituta, toties essent & eorum mutanda nomina, tam pridem ex eo tempore quo a Christo ad satana transfugeris, gregesq; Christi dissipare ac laniare coeperis, haud Christiano, sed potius diabolico, nome esset. Nec pateremur dulcissimum atq; illustrissimum Christi nomen in homine pessimo exordescere. Verum ut plurimi sunt homines nomine tantum, uita ac moribus pecorinis, neq; ideo tamen protinus pecora uocantur: sed uel ideo magis homines perpetuo appellandi, ut si non alia uia, saltem hac nominis lenitate a praua uita reuocentur

PARABOLA:

bur, dum sese homines uocari audiunt, nec tamen humano uiuere more: ita & sacerdotes nostri quis plerunq; officij sui immemores secularibus negotiis implicentur, nibilo tamen minus spirituales dici debent. Sed uel hoc solo nomine magis eos spirituales, uocitemus, ut meminerint sese spirituum, non secularium rerum curam habere.

Sed quoniam in hanc incidimus anime questionem, multaq; à uariis ethnicorum philosophis super hac re præclare disputata sunt, adeo ut quicumq; Christianorum de ea aliquid tractarint, id ipsum è fontibus ethnice philosophia hauserint, deficientibus sacris literis: suntq; hodie plurimi adhuc Christiani qui si quando cupiant pleniorum aliquam huius rei noticiam assequi, ad philosophos recurunt nimia interim fiducia: non alienum fuerit pauca de anima dicere. unde multa fortasse quæ sunt Christianæ fidei clariora euadere possint. Patet igitur iuxta philosophorum sententiam è duabus potissimum partibus, hominis substantiam consistere, spiritu scilicet & corpore. Et spiritus quidem corpore multo præstantior est, nobiliorq; quippe qui cælestem habet originem, estq; ad imaginem & similitudinem Dei formatus simplex, inuisibilis, incorruptibilis, & nullam per se recipiens passionem. Corpus uero moles quadam in his inferioribus mun-

PARABOLA.

Al partibus ex humo & reliquis elementis procreata, atq; ut ipsa elementa unde conflatur mutabilia sunt, ita & ipsum quoq; uariis mutationibus, multisq; passionibus obnoxium ac tandem perfecto uitae cursu in eadem elementa resoluendum. Hac eadem & nobis placent. Quum sint adeo manifesta ut à neomine (qui sit modo rationis particeps) negari queant. Sed in hoc mihi nonnulli & manifesto errore falli, & parum sibi consentire uidentur, quòd dum animas Deo similes esse dicant, ac per se impassibiles: interrogati tamen qui fiat ut anima corpori coniuncta per suam prudentiam corpus sibi parere nò faciat, sed magis ipsa corpori inscruire uideatur. Respondent hac potissimum istuc fieri ratione: qd anima ad hæc inferiora descendens per singulos circulos sensim aliquid suæ diuinitatis oblitiscitur, trahitq; secum torporè Saturni, Martis iracundiã, Veneris libidinem, ac tandem corpori tanq; carceri inclusa uires suas exercere non potest. Redditurq; ex illa corporis unione uariis quæ corpori adhaerent mutationibus obnoxia. Altero enim modo inconstantiam suam agnoscant necesse est, uel qd fateantur corpus quoq; cælestem habere originem. Cuius contrarium in confesso est. Aut animam per se passionibus obnoxiam, quod modo etiam negarunt. Si enim sit per se impassibilis, atq; ex corporis unione

PARABOLA.

uariis affectibus reddatur obnoxia : oportet igitur
 uel tunc corpori esse cōiunctā dū adhuc inter sydera
 fertur. Nec dum cœlorum circulos omnes penetra
 uit, quando torporem, libidinem, iracundiam, atq;
 alias passiones in se recipit (nec enim istuc citra
 mutationem fieri potest) Aut per se esse passionibus
 obnoxiam. Manifestum est igitur ridiculam esse ho
 rum opinionem. Quum enim omnis astrorum influ
 entia uergat ad generationes & corruptiones ho
 rum inferiorum. Anima autem neq; generationi
 neq; corruptioni subiecta sit. Nullæ igitur syderum
 influentiæ in anima locum habent. Sed q; alios uide
 mus ad iracundiam propensores, alios libidini ob
 noxios, alios uero torpori, aut aliis passionibus: id
 in corporis massamoliuntur astra non in animam.
 Libidinem enim ex carnis, non animæ concupiscen
 tiæ proficisci certum est. Ira uero ex sanguinis mu
 tatione oritur, non animæ: atq; in aliis eadem ferè
 ratio. Vnde etiam arbitror Martē ab antiquis habi
 tum esse bellorum Deum, quod sit ad iram incita
 tiuus, quæ plerunq; hominē ad arma prouocare so
 let. Ac Venerem amatorum deam, quod inuitet ad
 libidinem, quæ plerunq; eorum finis esse solet. Quod
 autem anima potius à corpore regatur, q̄ corpus ab
 anima, ne hoc quidem uerum est, quod uel istoc ar
 gumento declarari potest. Corpus enim à seipso
 B nullas

P A R A B O L A .

*nullas habet vires, sed accipit quicquid habet utrius
 ab anima, unde fit ut quando ipsum animæ præsidia
 destituitur, planè reddatur inefficax, adeò ut ne di-
 gitum quidem mouere queat, nec in rerum natura
 (quod atunt) permanere separatam ab anima, quæ
 quidem in anima contrario sese habere modo con-
 stat. Manifestum est igitur falsam esse eorum per-
 suasionem, qui arbitrantur animam corpori tanquam
 carceri inclusam non posse suas vires exercere. Quæ
 enim esset istæ tanta Dei iniquitas, aut inclemen-
 tia, aut immanitas, qui miseram animam tam dira
 carceri includeret, ubi viribus suis uti nequeat: quæ
 tamen à corpore separatam miseris cruciatibus tor-
 queri iubet, hanc ipsam ob causam quæ, in exercendo
 moderandoque corpore fuerit negligentior. Neque
 enim aliam ob rem à Deo infunditur anima, quam ut eo
 tanquam instrumento quodam iusticiæ ad diuinam eius
 gloriam utatur: quod nisi à teneris annis assidue ca-
 stigare studeat, omnique ratione sibi subijciat ut quo-
 cunque uelit facile impellat, suoque arbitrio parere co-
 gat: subito misera illudetur, iuxta illud Salomonis:
 qui delicate à pueritia sua nutrit seruum suum postea
 sentiet eum contumacem. Prouer. 29. Fictique
 tandem ut quæ corpori regendo præfecta est, ab eo
 ipsa regatur, non sine maximo suo malo. Verum dicunt
 philosophi isti, animam à corpore separatam
 puni*

PARABOLA.

punitur, non quia deliquerit, sed hoc solo nomine quod ex corporis contactu polluta sit. Proinde nec posse ad beatas sedes peruenire, nisi ea labe purgata: quemadmodū inquirunt si speciem candidam in lutum mittendo polluas atq; eam continuo extrahas, non tūcirco sordibus caret: sed abluionem requirit priusquam in pristinum nitorem redire possit. Sic & anima (inquirunt) ex eo quod corpori datur polluitur, adeo ut etiam si mox corpus deponat necesse habeat purgari. Hic itaq; ethnicorum stultam quæso spectate cæcitatem, qui tã propè ad ueritatis scopum accesserint, nec tamen attigerint. Ceterum quæ nostræ sunt fidei accipite. Credimus enim animam ex quo corpori iungitur originalis peccati macula contaminari, quæ si non ante sacro baptismatis fonte abluatur quàm ex corpore discedat, non poterit unquàm æternæ felicitatis intrare gloriã. Si uero post abluionem baptismatis in infantia aut pueritia corpus reliquerit, continuo æternæ uitæ gaudio beatur, citra ullam aliam purgationem. Est enim his ætatibus corpus propter nimiam imbecillitatem inutile ad opera uirtutis aut iniquitatis exercenda ad quæ interim usq; ad pubertatē inualescentem eius robore paulatim aptius redditur. Proindē Hieremias uel ante sui creationē à Domino in prophetam electus & in utero matris suæ sanctificatus

PARABOLA.

quum tam puer ad munus propheticum subeundum
 uocaretur, a a Domine Deus inquit, Ecce nescio
 loqui, quia puer ego sum. Quasi dicat adhuc prop-
 ter aetatem imbecillior sum, quam ut ea quae uolun-
 tatis tuae sunt eloqui, nedum exequi queam. Hier. i.
 Quocirca in eunte hac aetate adolescentes relin-
 quendas (quod aiunt) nubes, contemnendaq; esse de-
 inceps puerilis aetatis exercitia ac deinceps altioru
 rerum curis uacandum, non temere moneri debent,
 quippe quum ea aetas qua primum uirtutu ac uitio-
 rum capaces esse incipiunt, aliam uitam afferat. Pro-
 inde faciendam puerilium morum commutationem,
 bis accedit maior quaedam sollicitudo deliberandi,
 quod potissimum uitae degendae genus sibi constituat,
 qua deliberandi cura adolescentum animi molles
 plerumq; multum sollicitari solent, ac propter consi-
 lii imbecillitatem diuersetrabi. Ad eod ut ipse sapi-
 ens Prouerb. 30. nequaquam se intelligere fateatur
 quo ferri posset animus adolescentis, inter caetera,
 quam potissimum uitae sit ingressurus uiam delibe-
 rantis. Quo sane magis curandum est parentibus, ne
 (quod plerumq; hic fieri solet non sine magna mor-
 talium pernitie) liberius uiuedi detur facultas. So-
 lent enim hac licentia in peius ruere, atq; animum
 aegrotum in deteriorem partem deflectere. Sed assiduo
 monendo, instigando, docendo, consulendo in-
 stare

PARABOLA:

stare debent, ut ab insanis amoribus, comotationibus, libidinibus, atq; aliis (quibus hæc ætas, maxime obnoxia est) uitis absterreantur: ac bonis operibus delectari assuescant. Credimus igitur abortiuorum animas nunquam cœlesti gaudio fruituras. Quum enim originalis illa peccati macula antequam à corporibus separentur per Sacramentum baptismatis minime deleta sit, perpetuò eis inhaerebit, nec poterit unquam elui. Infantium uero ac puerorum in nomine domini nostri Iesu Christi baptisatorum animas recta uia ex hoc seculo in uitam æternam migrare, quod uel ipse dominus affirmare uisus est Luc. 18. discipulis eos à se arcentibus dicens: Sinite pueros uenire ad me, talium est enim regnum Dei. Ac rursus Mat. 18. nisi (inquiens) cõuersi fueritis, & efficiamini sicut pueri, non intrabitis in regnum Dei. ubi iterum manifeste indicare uidetur pueros esse innoxios. Sed quid istuc? Nonne hic aperte uidetur Dominus uelle interminari, quod nisi quis ita sese immaculatum à uitis ac purum seruarit quasi puer, non habebit uitam æternam? Minimè sanè. Cùm sit istuc homini impossibile. Sed hoc mihi uelè uidetur. Nisi homo peccator recesserit à uia sua impia, & conuertatur ad Dominum Deum suum, pie uitam instituens ac prioris uitæ maculas lachryis eluens, non ingredietur regnũ Dei. Nec quẽquã

PARABOLA:

cœlestis regni fore participē tantisper dum insit eā
 uel minima peccati contagio, nisi ea in hoc sæculo,
 aut in futuro eluatur prius, recipiatq; eundem pur-
 ritatis nitore: qui fuit in pueritia. Porro autem eius
 q̄ hanc ætatem transgressus est animā, ut uirtutibus
 aut uitiiis obnoxia fuerit, ita aut in cœlū reſta, aut
 ad inferos ferri credimus. Aut si hoc uirtutes, illud
 uero perpetrata flagitia minime patiantur: uitiiis
 purgatorio exustis, uirtutes eam ad cœleste gaudiū
 perducēt. Quamobrem si quisq; adultus anteq̄ ope-
 ra iusticiæ exequi cœperit, mortale peccatum com-
 mittat, ac subito inopinantē mors obruat, perpetui
 incendij pœnam subire non dubitamus. Nisi aliqua
 ratione misericordia Domini impetretur, quod in ta-
 li casu arbitror propemodum esse impossibile. Quis
 enim existimet hominem tam subitanea morte op-
 pressum spacium habere diuinam implorandi misere-
 ricordiam. Sed interim fortasse istuc fieri posset
 precibus aliorū. Sin uero fuerit noxa leuior (quod
 uulgo peccatum ueniale uel quotidianum dicitur)
 non commeretur tam acerbum supplicij genus. Atta-
 men non intrabit anima æternæ felicitatis regnum
 nisi eluatur prius. Præterea etiam si quispiam in
 mortali peccato fragilitate lapsus deficiat, modo
 tamen multa sit eius uirtus, non patietur eum Dei
 æquitas æternæ mortis supplicio damnari. Non mi-
 nus

PARABOLA.

nus enim æquitas est uirtutes remunerare, & scelera punire. Proindè crimen illud iusto supplicio punietur, ac tum demùm uirtus æternæ uitæ dono remunerabitur. Alioqui iniquus uidebitur Deus, si ad peccata puniendâ quàm ad uirtutes remunerandas propensior sit. Dicere igitur hominem qui per totùm uitæ tempus (si modo possibile sit) à uitis sese immaculatum seruauerit, atq; opera iustitiæ pro sua uirili exercuerit, si tandem in mortale crimen lapsus subito implacato Domino moriatur, in gehēnam damnari: hominum est parum considerate loquentium & in maximis rebus errantium. Certo enim credimus tametsi talis quispiam uel subitissimo casu obruatur inconfessus, inunctus, atq; aliis omnibus sacræ Ecclesiæ aduersus hostem munimentis quæ morientibus adhiberi solent, destitutus (nisi temerè forsitan misericordiæ Dei diffusus) nequaquàm ob istud facinus in æterni ignis suppliciū damnari, sed iusto purgatorij supplicio puniri, ac tandem uita æterna beari. Ne quis igitur obsecro uel in extrema mortis hora peccati mortalis sibi conscius animū despondeat. sed hæc perpetua cogitatio sauciæ conscientie solatio sit, quod quamuis Dominus sit iustus malorum ultor, est tamen æquus bonorū remunerator, patiens & multæ misericordiæ.

Nec uero minus eorum opinio minuenda uide-

PARABOLA.

*tur qui ne minimam quidem uirtutem à Deo irremu-
 neratam relictum iri putant. Quin potius contra,
 Si quis medium uitæ tempus totus Deo uacarit am-
 bulans in uis Domini, reliquum uero, uitæ deditus
 fuerit, atq; ita moriatur, ego quidem eius saluti de-
 sperandum credo, nisi precibus Ecclesiæ aut allo-
 quorum iustorum flexus Dominus magnum illi sue
 benignitatis priuilegium indulgeat. Neq; istuc me-
 um, aut cuiusuis alterius hominis dogma est, sed di-
 uinum. Est enim ipse Deus aperte hoc eloquutus
 Ezechielis. 3. atq; itidem. 18. his uerbis. Si conuersus
 iustus à iusticia sua fuerit, & fecerit iniquitatem
 ponam offendiculum coram eo. In peccato suo mo-
 rietur, & non erunt in memoria iusticiæ eius quæ
 fecit, ut enim si quis post malam uitam penitentiã
 ductus, totum sese uirtuti addixerit, omnium eius præ-
 teritarum iniquitatum obtulscitur Dominus: ita
 e contra si quis post multum temporis uirtuti im-
 pensum ad uiam iniquitatis declinet, omnium eius
 præteritarum uirtutum non recordatur. quod quum
 pluribus sacre scripturæ locis nobis indicauit Do-
 minus, tum præcipue Ezech. 33. his uerbis, Quum
 recesserit iustus à iusticia sua, feceritq; iniquita-
 tes, morietur in eis: & quum recesserit impius ab
 impletate sua, feceritq; iudicium et iusticiam, uiuet
 in eis. Neq; audiendi sunt, si hoc pacto istuc se in-
 tellige*

PARABOLA.

telligere dicant, uirtutem omnem quantumuis exte-
 guam à Deo remunerari aut in hoc seculo terrenis,
 aut in futuro bonis cœlestibus. Ex diuino enim elo-
 quio sciri potest quod Dominus hunc mundum tan-
 quam uineam quandam creauit, in qua nos omnes
 operarios collocauit. Tempus autem uitæ nostræ
 uni confertur diei. quæ ubi ad uesperum peruenerit,
 dabitur mercenariis digna operibus merces: iuxta
 illud Psalmistæ, Exibit homo ad opus suum & ad
 operationē suam usq; ad uesperum. Psal. 103. quod
 & ipse Dominus satis aperte testatur sua parabola
 Mat. 20. Non enim iubet illic uinitor mercennarios
 conuocari hora undecima, aut duodecima, aut alta
 quauis diei hora, iustam eis daturus mercedem: sed
 quum sero factum esset, Nihil igitur existimandum
 est præmij uitæ, in hoc mundo nobis dari à Domino.
 Sed est istuc ita ut dicit Ecclesiastes. 9. ca. Sunt iu-
 sti inquiens atq; sapientes, & opera eorum in manu
 Dei. Et tamen nescit homo utrum amore an odio di-
 gnus sit. Sed omnia in futurum seruantur incerta,
 eo quod uniuersa atq; euentant iusto & impio, bono
 & malo, mundo & immundo, immolant i hostias &
 sacrificia contemnent. Nam (ut alios omitam)
 uidemus ne Iudæos atq; alios infideles omnium rerū
 affluentibus copiis ditari? Quamobrem quæso? Nū
 ideo (ut cēsant nonnulli) quia bona operantur? Quū

PARABOLA.

enim (ut inquit) tanta sit Dei aequitas ut nullum
 malum relinquat inultum, nec ullum bonum irremu-
 neratum, debeantq; qui baptisati nō sunt caelestibus
 carere bonis: Ideo in remunerationē bonorum ope-
 rum quae operantur explet eos diuitiis terrenis.
 Mihi herclē non ita uidetur, quia infideles sunt.
 Neq; Dominū Deum ac seruatore[m] suū cognoscere
 uolunt. Vt autem nostra (qui fideles dicimur) fides
 absq; operibus mortua est: Ita & illorum opera ste-
 ne fide mortua sunt, atque ut dicit Dominus Esaiā
 .59. opera illorum, opera inutilia. Item. Esaiā. 1. ubi
 exprobrat eis suam contumaciā atq; incredulitatē
 dicens. filios enutriui & exaltaui: ipsi autem spre-
 uerunt me. Cognouit bos possessore[m] suum, & asinus
 praesepe Domini sui. Israel autem me non cognouit,
 & populus meus non intellexit, uē genti pecca-
 tricī, populo graui iniquitate, semini neq; filia
 sceleratis: dereliquerunt Dominum. &c. Proinde
 inquit audite uerbum Domini principes Zodomorū,
 percipite auribus legem Dei uestri populus Gomo-
 ra. Quō mibi multitudinem uictimarum uestrarum
 dicit Dominus? plenus sum. & cetera. Ne offeratis
 ultra sacrificium frustra, Incensum abominatio est
 mibi. & cetera. Vnde uel luce clarius euadit nihil
 boni operari posse eos qui Deum despiciunt. Aut
 certe si quid, id frustra faciunt nullā inde recepturi
 mercedem, q; & pluribus rationibus probari posse

PARABOLA.

quibus nunc supersedeo. Quæ nam igitur esset istæ c
 ultitatis remuneratio, Quum in ipsis nulla sit? Imò
 quæcunq; faciunt, abominatio est Domino. Nō ma
 gis igitur diuitiæ ac prosperitates huius mundi, ac
 cætera quæ uulgo ab hominibus bona uocari solēt,
 bonorum præmia dicenda sunt, q̄ paupertas & ca
 lamitas, & cætera quæ tanq̄ mala uitantur, pœnæ
 malorum. Sunt enim (ut inquit Ecclesiastes. 8.) Ius
 sti quibus mala perueniunt quasi opera egerint im
 piorum: & sunt impij qui ita securi sunt, quasi ius
 torum facta habeant. Vnde inquit propheta Iob,
 17. Non peccaui, & in amaritudinibus moratur
 oculus meus. Non q̄ istuc dicat per iactantiam suæ
 innocentiae, aut intolerantiam suæ miseriæ. Sed ut
 nobis per eum Dominus præberet manifestum exem
 plum patientiæ peccatoribus: doceretq; æquo ani
 mo esse accipienda tam mala q̄ bona quod & idem
 alibi Paulo expressius indicat dicens. Si bona sus
 ceptimus de manu Domini, Quur mala non sustineo
 amus. Si igitur hic homo innoxius æquo animo tu
 lerit miseriæ & calamitates, atq; infortunia mul
 ta: quanto magis nos qui quotidie Dominum offen
 dimus. Probat enim Deus hominem interdum infor
 tunis, interdum fœlicitatibus, interdum diuitiis:
 interdū paupertate. Nec minora sunt ferè pericula
 in paupertate q̄ diuitiis. Propter inopiam enim mul
ti de

PARABOLA.

ti deliquerunt, inquit Ecclesiast. 27. Proinde laudat Deus pauperes spiritu, diuites in fide teste Iacobo. 2. siue careant siue polleant diuitiis terrenis. Hinc igitur discite & charissimi non semper deliquisse homines quoties illis Deus mala euenire sonit. Nec quoties illis bona eueniunt, id fieri propter bonorum operum merita. Quo circa si qui sint qui dum sibi fortasse iusti uidentur, temperantes quantum possunt à malo, ac sedulo facientes bonum, malis afficiantur, atq; incòmoda patiàtur. ne se putent à Domino tentari. Deus enim neminem tentat teste Iacobo. Sed à Deo probari. Quum autem probati fuerint, & inuenti fideles, accipient coronam uitæ teste Iacobo. 1. cap. Quin præstat (teste Petro) Ut bene agentes, si ita uelit Dei uoluntas, malis afficiamur, q̄ male afficientes. 1. Pe. 3. Quæ enim est laus, si quum peccantes a lapis cædimur sufferimus? At si quum bene facimus, & tamē malis afficimur, sufferimus. Hæc enim est gratia apud Deum. 1. Pet. 2. Sunt igitur (ut paucis dicam) diuitiæ & paupertates, prosperitas et infortunium, bona ualētudo & mala, ac cætera huiusmodi, res ipsæ quibus bene aut male utendo aut præmium aut pœnam mereamur. Nemo autem ignorat aliud esse mercedem, aliud id quo mercedem nobis comparamus. Sed hæc hæc tenus. Plura uero quæ de hac re dicenda forent, oportet

PARABOLA.

oportunitati fortasse locoreseruauimus.

At enim roget fortasse quispiam qui fiat ut sit abortiuorū tam dira conditio? Dictū est enim eorū animas qui pueritiam transgressi sunt ob leue peccatum, nequaquam damnari: sed iusta punitione perpeſſa ad cœlum transire. Ii autem quum nihil unquam deliquerint, perpetuis angoribus cruciantur. Quur non & ij saltem perpeſſa aliqua punitione ad uitam æternam transferuntur? Certe istuc meretur baptismatis sacramentum, quod tantam habet uim, ut etiam si quis foret omni crimine uacans, idemq; omni uirtute præditus: nisi baptisatus sit in nomine Domini nostri Iesu Christi, non poterit unq; beatorum numero associari, quanto igitur minus ij qui nullouirtutis nitore ornatī, originalis peccati macula polluti sunt. Sed interim licet cœlestis regni gaudio non expleantur: sunt tamen ab omni doloris & iebennæ metu securi ac liberi. Hæc sunt quæ de anima maiores nostri religiosissimi tradidere, hæc credite charissimi, hæc fides antiqua est, hanc nisi mors mihi adimet nemo, hanc quaeso firmiter seruate. Neq; post hac quouis uento doctrinæ circumferamini. Noua omnia hæreticorum dogmata contemnite, purgatorium atq; ea quæ de abortiuis habet nostra fides negantium, pluraq; multo de animabus ignauissime disputantium. Quoniam hæc

dicit

PARABOLA.

dicit Dominus: State super uias & uidete, & in-
terrogate de semitis antiquis quæ sit uia bona, &
ambulate in ea, Hieremia. 6. Hoc itidem sapiens fi-
lium hortatur suum, dicens: Ne transgrediaris ter-
minos antiquos, quos posuerunt patres tui. Pro. 22.

Postremo autem quod anima corpus pro suo ar-
bitrio tam difficile moderari queat, nil il est aliud
in culpa, quàm assidua aduersarij interpellatio: qui
nunq̄ cessat omnibus undiq; modis animam oppu-
gnare, quo eam à uia uirtutis detorqueat. Nec aper-
to (quod aiunt) Marte eam aggreditur: sed latētis
bus insidiis semper fallit, atq; his potissimum artibus
quod ab ineunte ætate infinitis terrestrium rerum
curis eam impeditat, quæ quidem prima facie adeo
præue uideri nequeunt, nisi ex his quæ uis proficisce-
rentur mala. hinc fit ut omnes neglecto Domini
consilio (monentis ut ante omnia quæramus reg-
num Dei) ut x̄dum pubertatem ingressi, diuitias, bo-
nores, gloriam, & uoluptatem appetere incipia-
mus. Proinde sanè beatus Ioannes baptista in utero
matris suæ à Domino electus, continuo ut pueritiã
finitum tri uideret, ac propè instare tempus quo in-
ciperet fallaciarum ac uanitatum huius mundi esse
capax, priusquam contaminaretur à mundo relictis
Etis sodalitiis atq; hominum omni frequentia diui-
no instinctu in solitudinem se subduxit. Quod si
quisq;

PARABOLA.

quæq; nostrū à teneris annis, diuitias, honores, glori-
 am, uoluptatem, atq; alia eiusmodi cōtemnere dis-
 sceret, facile omnē diaboli impetum superare pos-
 set. Quæ enim est alia ratio puritatis atq; immu-
 nitatis uitiorum quæ est in pueris, nisi quod harum
 rerum curis minime exagitentur, quod uel istoc ar-
 gumento declarari posset, Oblato enim pomorum
 unā & aureorum uel maximo aceruo, contempta
 pacunia in poma propensus ruent. Quamobrem
 quæso, nisi quia id temporis eorum animi omni tali-
 um rerum cupiditate carent, neq; adhuc eiusmodi
 sollicitudinibus quatiuntur. Pernouit enim astutus
 ille ueterator his ætatibus corpora esse molliora, im-
 becillioraq; quàm ut diuitiis, aut uoluptatibus, aut
 aliis eiusmodi rebus operam dare queant. Postquam
 autem harum rerum curis cupiditatibusq; hominis
 animum sollicitauerit, facile eum ad quæuis flagi-
 tia impellit: sensimq; uirtutis fastidium cum cœle-
 stis regni obliuione inducit. Quæ enim bella, quæ lit-
 tes, quæ homicidia, rapinæ, latrocinia, stupra, adul-
 teria, aut alia quantumuis flagitiosa scelera, quæ
 harum rerum gratia non perpetrentur? Quid mo-
 ror? An non hisce rebus aduersarius noster diabo-
 lus illusus, atq; ex altissimo æternæ claritatis loco
 in inum obscurissimumq; præcipitatus tartarum,
 curauit & nobis eisdem paradisi portas obstrui,
 fauces

PARABOLA.

fauces atq; acerbissimam ditis uoraginem aperiri?
 Primus enim noster omnium parens huius scele-
 ratiſſimis illusus consiliis atq; in hanc detestandam
 gloria cupiditatem inductus, ad inmitigabilem illa
 tram prouocauit Dominum, adeo ut tot annorum
 milia placari noluerit, nec mirum. Quid enim indi-
 gnus, quid molestius, quid contumeliosus, in Deū
 fieri potuit, q̄ ubi cœlum & terram ad diuinum suo-
 um honorem & gloriam creasset, cœlo angelis, ter-
 raq; hominibus decorata ut utrinq; perpetuo col-
 leretur, ueneraretur, benedicereturq;, statim ab
 utrisq; summā illā maiestatem contēni? atq; ab angelis
 quidem prius. Qui postq̄ se tanta gloria cupidi-
 tate illufos uident, hominem quoq; ex insidiis adoro-
 ti in Dei contemptum illicere nituntur, atq; eodem
 quo ipsi perierant ueneno perdere. Ibi tamē, ab
 ibi inquam, miser homo uana istac gloria cupidi-
 tate circumuentus, dum se sperat æqualem similēq;
 fore Deo, utolato Dei præcepto infinitis calamita-
 tibus obruitur, fitq; eius longe miserrima condicio.
 Quid tandem? Nonne ueteres illi doctissimi orato-
 res, Philosophi & Poeta harum rerum uesana cu-
 piditate laborauere? Quanquam enim in hoc ferē
 conuenerint omnes, quod summum omnium rerum
 Deum aliquem esse non negerint: huc tamen omnis
 eorum cura ac labor dirigebatur. Non, quo huic
 placere

PARABOLA.

placere niterentur, sed mundo. Utq; cum admiratione hominum honoribus digni iudicarentur, merebanturq; non solum quoad uiuerent summis affici honoribus: uerum etiam post mortem æternam posteris sui memoriam relinquere, ut tandem per hanc famam immortalem, ipsi tanquam Dij immortales colerentur: putabant enim multi in hominū esse sitū potestate quod uellent deos efficere. Quod autem eorum nonnulli mundum despiciere uidebatur in solitudine uitam agentes spretis diuitiis atq; honoribus: istuc ipsum faciebant uolentes hoc excellentiores aliis uideri, quod spernerent ea quæ uulgus mirari solet. Aut quia cōpertum habebant nequaquam sese perfectam ueri cognitionem (in qua pleriq; totam consumebāt ætatem) assequi posse, tantisper dū animus esset harum rerum curis impeditus. Item quod nonnulli à gloriæ cupiditate temperandum præciperent, id ferè faciebant, quia non alia ratione gloria facilius quàm fugiendo assequi solet. Item quod à uitiiis temperabant, affectantes prudentiam, iusticiam, fortitudinem, & temperantiam: hoc ipsum faciebant quia uirum talibus uirtutibus præstantem uulgus hominum mirari solet. Atq; adeo minus mirum est in hac uana gloriæ cupiditate aberrasse ethnicos, quum sint uel hoc sæculo inter Christianos haud uulgari eruditione utriusque

PARABOLA.

ri quos uideo in hoc ita delirare, ut uel istuc magnificum esse ducāt, quod nomina eorum quibus gratificari uolunt, suis libris studiose ingerant, quo possint perpetuo inter mortales memorari. Atque ediuerso sunt nonnulli ingenio tam parū uirili, qui hoc uel quouis beneficio præferant, gratulantes interim sibi tanquā præclarum quiddam affecuti. quid quæso puerilius, aut quid hac persuasione dementius? Nam quid proderit homini mortuo leuis illa nominis sui commemoratio? Meruit hanc auarus ille diues, meruit & Iudas ille proditor atq; mercator pessimus, aliiq; iidem etusdem generis plurimi. Sed nū hinc perpetuo cruciatui uel minimum solatium sperare possent? E diuerso uerò. Num sacratissima uirgini Mariæ uel minimum gaudij augmentum adde-re posset istuc si nihil præter immortalem mortalibus sui nominis memoriā reliquisset? Num beato Petro? Num Paulo? Num cui aliorum diuorum? Neque uerò adeo sum imperitus rerum, ut nesciam utriusq; generis hominum damnatorum iuxta & beatorum posteris prodesse memortam: quod horum exemplo ad iusticiæ cultum alliciamur, illorum uerò à uitiis absterreamur. Prodest & ignauæ iuuentuti doctissimi cuiusq; memoria uel hoc solo nomine, quòd animi ad socordiae fugam ac scientiæ cupiditatem inclentur. Sed illud molestum quod pleriq; studiis scientiæ

PARABOLA.

entia incumbentes, eo stulticia incidant, ut omnem cogitationem, spem, laborem hac referant, quo de-
 functis sibi quasi rerum gestarum mercedem aeterna
 parci nominis sui famam. Quid enim stultius, quam
 eam suscepti laboris sperare mercedem unde nihil
 neque uoluptatis neq; commodi sis consequuturus?
 Neque eo minori reprehensione digni, quod hac in
 re Ciceronē, Virgilium, Horatium, Plinium, aliosq;
 innumeros, doctissimosq; uiros autores habeāt, imo
 uerō hoc magis culpandi quod horum hac in re er-
 rori ne dicam auctoritati, nimium tribuant, negligētes
 interim diuinam illam Pauli, Petri, Chrysostomi, Au-
 gustini, Hieronymi, Ambrosij atq; aliorū huiusmodi
 auctoritatem, praedictis omnibus longē antepone-
 dam, quos nulla (ut credo) gloriae terrestris appeti-
 tio: sed diuino ardore flagrans illa euangelisandi,
 atque erranti populo ueram salutis aeternae uiam
 monstrandi cupiditas, ad inexplicabile laborum sub-
 eundum onus instigauit. qui dum nunc optata labo-
 rum suorum mercede perfruuntur, nihilo minus eam
 quam multi remis (quod aiunt) & uelis sequuntur,
 aeternam apud posteros nominis sui memoriam reli-
 querunt. horum igitur charissimi quam ethnicorum
 sit longē potior auctoritas: demusq; operam ut stu-
 diorum nostrorum aliquis emergat reip. fructus, quo
 possit quisquam euadere melior & ad bene beateq;
 C 2 uiuēdum

PARABOLA.

uiuendum instructor. Neq; tam perituram nostris laboribus quam perpetuam illam regni cœlestis gloriam appetamus mercedem. quo fiet ut simul assequamur utramq;. Postremo uero nonne hæc eadem arma sunt quibus ipsum cœlorū regem Iesum Christum Dominum nostrum adortus est in deserto diabolus? Quid enim aliud sibi uolūt hæc uerba si filius Dei es conuerte hos lapides in panem: atq; itidem illa, si filius Dei es mitte te deorsum, quam ut hæc gloriæ cupiditate ductus temere ostenderet potentiam suam atq; originis suæ claritatem? Quid item illa? hæc omnia tibi dabo &c. aliud, nisi ut animum eius diuitiarum cupiditatibus irretiret. Satin' hic aperte docemur diaboli insidias? primaq; hæc eius esse arma quibus nos potissimum adortitur ab adolescentiâ? ut ab his cautius prudētiusq; nobis cauereamus, Christi exemplo præmoniti. Sed hæc hæctenus.

Cū sit igitur manifestum hominem ex duabus potissimum consistere partibus, corpore scilicet, & anima: sintq; corpori tuendo præpositi, reges, atq; imperatores. Anima uero pōtiffices, cardinales, atq; episcopi: horum partes præcipuæ sunt, ut quanto est anima corpore nobilior, tanto maiore adhibeat diligentia ut hæc ab omni impetu ac perturbatiōe securasit, quo liberè possit Dei seruitio, tota uacare. quippe quæ ad hoc solum creata sit. Illis uero præter cœtera

PARABOLA.

*tera adnitendum, ut à nimis imperandi cupiditate
 bus (quæ multarum plerumq; calamitatum caussæ
 existere solent) sint liberi. Quarum rerum ardorem
 si quando principum animos occupasse pōtifex, aut
 episcopus, aut cardinalis intelligat, diuini sermonis
 fonte (si fieri possit) restingat. Ac sedulo utrinq; tam
 perniciosam reip. pestē omni ratiōe fugere suadeat.
 Aut si tanta cui insit bella gerendi libido: ea potius
 in Christiani nominis hostes expleatur. Nec tam
 pugnādi aut regnandi animo ad hoc profisciscatur,
 quàm ut Christi (non suo) imperio omnia terrarum
 regna subiiciantur. atq; in iis quibus nūc exulat re-
 gionibus altissimum eius nomen coli, uenerari, atq;
 ad sidera tolli incipiat, fiatq; unum ouile atq; unus
 omnium pastor Christus. Proinde sanè haud parua
 salutis humanæ portio est pontificem habere solero-
 tem, pacis ac cōcordiæ totius reip. Christianæ ama-
 torem ac defensorem prudentissimum, ac uiam Do-
 mini sedulo ambulantem. Qualem fuisse inter cæte-
 ros Ioiadam pontificem Hierosolymitanum ex sacris
 literis accepimus. qui tanta prudentia cuncta ad-
 ministrabat, ut tantisper dum uiueret, fecerit rex Iuo-
 da Ioas quod rectum est coram Domino. A quo post
 mortem Ioiadæ non solum ipse, sed & omnis popu-
 lus cum eo continuo recessit, derelictosq; Domino
 Deo patrum suorum seruiuit idolis. 2 Paralip. 24.*

PARABOLA.

Meminerint autem ij utriusq; generis superiores, quanquam altis praefecti sint, nihilo tamē minus diuino sese subditos esse imperio, iis quibus imperant ipsi: Nec sufficit eos operam dare ut à rep. quam gerunt quàm maxime absint uittia, uirtutes, atq; opera iusticiæ dominantur: Sed interim maxime curare debent ut seipsoꝝ à uitiorum contagiis illæsos seruēt uirtutibus quotidie magis ac magis ornentur, uel hoc nomine quod efficacissimum genus adhortationis sit, facere ipsos perfectos quæ à subditis fieri uolunt. Quid autē proficiunt si uel omnes sibi commissas oues Christo lucrifaciant, propria autem animæ iacturā interim patiātur. Perinde istuc esset ac si quis alienum agrum colendum suscipiat, atque in eo uel optime suo fungatur officio: proprium autem interim habeat derelictui. Quocirca pulchrè huius rei admonentur quicunque populis præesse studēt Sapient. 6. his uerbis. Præbete aures uos qui continentis multitudines, & placetis uobis in turbis nationum, quoniam data est à Domino potestas uobis, & uirtus ab altissimo: qui interrogabit opera uestra, & cogitationes scrutabitur. Quoniam quum essetis ministri regni eius, non rectè iudicastis, nec custodistis legem iusticiæ, neq; secundum uoluntatē Dei ambulastis. Non minor igitur bis quàm nobis ad uigilandi cura incumbit ne inopinantes à Do-

mini

PARABOLA.

mino opprimantur. Quin potius duplex illis labor est. Debent enim & reip. & propriae salutis ratione habere, quo & grauius etiam iudicium portaturi sunt, iuxta illud Sapientiae. 6. Iudicium durissimum in his qui praesunt fiet. Sunt enim speculatores Ecclesiae, qui (ut ait Dominus) si uiderint gladium uenientem, & non insonuerint buccina, & populus se non custodierit, ueneritq; gladius & tulerit de eis animam, Ille quidem in iniquitate sua captus est, sanguinem autem eius de manu speculatorum requiram. Quod tamen si de spiritualibus speculatoribus potissimum dixisse Dominus uideri possit: ego tamen in secularibus quoq; locum habere existimo. Qui nisi gladio iustitiae ac crebris praecorum clamoribus sceleratos poenae metu à uitiiis absterreat summamq; in perquirendis atq; apprehendendis impiis impendant diligentiam: paulatim tanta irreptura est peccandi securitas ut, & iustorum mores corrumpantur, quorum sanguis de manu secularium speculatorum requiretur. Quod utinam in animum inducere queant homines. Certe non solum non ita ut nunc expeterentur imperia, sed & multi deponerent, multi etiam oblata non acciperent, Nec ultra esset tanta inter eos honorum contentio, sed expectaret quisq; (qui olim nostris mos erat maioribus) donec à Domino per populum, in praefectum sitae

PARABOLA.

spiritualem siue ſecularem eligeretur.

Post hæc autem ostendendum in neutro hominum genere esse quenquam cui præ cæteris prærogatiuæ quicquam indulgeatur. De moriendi enim atq; nascendi perpetua illa uicissitudine uanum fore hic multa dicere uisum est. quæ tam aperte uerbis nequit declarari unquam, quin re atq; experientia sit omnibus longe manifestior, atq; ita omnino, se habet ut dicit Ecclesiasticus. 14. Omnis caro sicut fœnum ueterascit, & sicut folium fructificans in arbore utridi, alia generantur, alia deiiciuntur: sic generatio carnis & sanguinis, alia finitur & alia nascitur. Nullus est igitur apud Dominum personarum respectus. Neq; enim plus indulget sacerdotibus quàm agricolis aut caligariis aut calceariis. Neq; Pontificibus aut cardinalibus aut Episcopis plus indulget quàm regibus: aut Imperatoribus, aut Ducibus, aut mercatoribus. Neq; omnino plurius facit spirituales quàm seculares. Sed ut quisque in suo uitæ genere eius mandata sedulo seruare studet, aut negligit: utq; sua sorte fruitur uitibus aut uitis deditus, ita eum aut amat aut odit. Quod equidem multis ab hinc annis persuasum esse hominibus optarem, meliuscule (ni fallor) res sese humane haberent. Tanto enim errore, tantaq; mentis insania uulgus hominum laborat: ut uix quisq; existat

PARABOLA.

existat parens, qui non ita cogitare uideatur: Numquam sese cœlestis regni fore participem, nisi filiū habeat sacerdotem. Ac tum demum beatum se quisque putat atque in tuto rem esse quum hoc assequutus sit. Qua in re multi adeo falsi sunt ut quam sibi sperabant fore causam salutis, fuerit & ipsis & liberis extremi causae exitij. Quamobrem quo & tutius paulò & circumspectius in utroque uitae genere agatur, multoque minus habituri sint scelerati quod rodant atque ad calumniam rapiant offensi. Non abs re fuerit hoc mali (si modo possibile sit) ad salutem conuertere. Solent enim parentes unum aliquem ex liberis aut plures nonnunquam sacerdotia destinare, plerique autem fortunae tenuioris quam ut ualeant (nonnulli etiam agrestioris ingenij aut tenacioris quam ut uelint) scholastico precio multum impendere, indoctos planè ac rudes nonnunquam à rastris ad sacerdotium agunt. Hoc (nisi fortasse aliqua utilitatis ratio suadeat) extrema profecto dementiae est. Ait enim Dominus Ezechielis. 44. Populum meum docebunt sacerdotes quid sit inter sanctum & pollutum, & inter mundum & immundum ostendent eis. Quomodo autem docebunt id quod ignorant ipsi? Quo circa probe, Ecclesiasticus. 25. Quam speciosum, inquit, Canonicis iudiciū, & presbyteris cognoscere consiliū. Quis est enim (ut alta

PARABOLA.

omittam) sacerdos tam indoctus, qui hodie confessoris partes sibi uendicare uereatur? Tum (quod est multo omnium miserrimum) unicus sit indoctus confessor, ad hunc nescio qua fiducia omnes ferme confluunt indocti, tanquam aegroti qui sese ignaui malunt committere medico quam perito. Atque ita fit, ut imperita multitudo in eadem perpetuo hereat ignorantia, contra quam confessio potissimum instituta est. Nam qui fieri potest, ut is quenquam recte instruat, qui sit ipse male instructus: aut habeat consilij copiam cui sit scientiae inopia? Alij uero in hoc magnam rei familiaris partem exhauriunt, ut erudiantur, quod sane iusta omnino reprehensione careret, si modo aliquanto consultius moderatiusque fieret. Ac nisi parentes ita plane in animum inducere uiderentur satius esse carere pecunia quam filio sacerdote. Proinde quisquis sit ille parens qui cupiat filium ad sacerdotij dignitatem promoueri, imprimis perspecto omnium ingenio (si quidem plures habeat) deliget eum quem arbitratur esse indolis omnium optima. Hunc ante omnia doceat caelestia appetere, & quicquid est terrestrium rerum contempnere, tradatque eum praecceptorum, moribus ac disciplinis quam optimis imbuendum a puero. Tandem autem ubi fuerit iam annis firmior aetas, tum demum eius animum ad sacerdotium aut alterum uitae generis

PARABOLA.

nus exploret, qui propter ætatis inconstantia, ante
 te a omnino cognosci nequit. Nec subito patri coa-
 ctus parere arbitrio in alterutrum uitæ genus præ-
 cipitetur. Quo neq; ulla capitalior pestis anima-
 bus afferi potest. Neq; alia res nuper nobis tot
 scandala genuit, tanquam malis hominibus calum-
 niandi oportunitatē dedit. Neq; enim essent hodie
 tam multi mali sacerdotes: nisi indies nimia paren-
 tum inhumanitate sacerdotium capessere cogeren-
 tur inuiti. Nec tamen protinus omnis illi quæcunq;
 libet faciendi detur licentia. Nondum enim satis
 perspicit ea ætas quæ recta sunt aut praua, magisq;
 semper appetit ea quæ spectant ad libidinem quàm
 ad salutē. sed longè melius prudentiusq; facturus
 est parens, si propositis ob. oculos tam sacerdotij
 quàm matrimonij commodis pariter & incommodis,
 spacium illi concedat quem potissimū uitæ cursum
 sequi uelit deliberādi. In qua deliberatione ad pro-
 priam naturā nō ad parentis immoderatā libidinē
 omne consilium conferre debet. Qua in re multum
 mali his temporibus in exemplo est. Solēt enim pas-
 sim in sacerdotium præcipitari uixdum æpiscopiam
 transgressi. Solentq; illis magis semper proponi
 matrimonij incommoda quàm sacerdotij pericula.
 Proinde uerò filiorum sit principio curare ne teme-
 re parentibus aduersentur. Quoties autem fit (quod
plerun

PARABOLA.

plerunq; accidere solet) ut parentes instantius ur-
 geant, uelintq; eos ad sacerdotiū capessendū uel ino-
 uitos cogere: si refragetur animus parentū consi-
 lio, nec sibi posse uidetur propter uitium aliquod na-
 turæ uitā agere sacerdotio dignā. Imprimis uiciosa
 illam naturā corrigere studeant, ac quantū possint
 animū ad sacerdotiū applicent, sed si id nō possit:
 potior sit eis sua salus q̄ parentū inconsulta consi-
 lia. Nec in re tam periculosa quicquam uereri opor-
 tet parentibus reuelari. Qua in re diuum Francis-
 cum fortissimum se exhibuisse accepimus, qui nullis
 unquam mortalium consiliis adduci potuit, ut sa-
 cris initiaretur. Quum alioqui esset illi decretum
 omnino à nuptiis temperare ac cœlebs utuere. Indi-
 gnum se perpetuo æstimās qui tam uenerabile, tam
 que purum Eucharistiæ sacramentum, tam uilē
 sordidoq; pectoris sui hospitio indies excipere præ-
 sumeret. Cui haud minorem quisq; nostrum debet
 honorem ac reuerentiam, quā si unigenitum Dei
 filium Iesum Christum in summa maiestate cœlitus
 descendere uideret, quippe qui sub istoc panis inuo-
 lucro non minus uiuus ac potens latet, quā est in
 regno cœlesti ad dexteram patris residens cunctaq;
 gubernans. Huius igitur exemplo discite ō adole-
 scentes, quā non sit parua res fungi sacerdotio.
 Neq; id contemnite, sed reueremini, quod uobis fa-
 Etu

PARABOLA.

Etu erit multo facilius, si iuxta Pauli suadum quisq; sese probè exploret priusquam de pane illo sumere præsumat. Semperq; hæc eius dicta animo obuersentur: Qui manducat indigne iudicium sibi manducat. 1. Corinth. 11.

Sed duo hic forsitan quærenda sunt. Imprimis, Num Dominus plus uideatur fauere diuitibus atq; opulentis in summa uoluptate ac rerum omnium affluentia uitam agentibus, quàm pauperibus atq; inopibus in summa ægestate ac miseria uiuentibus. Non placet. Quamuis enim tam paupertatem quàm diuitias largiatur Dominus, iuxta illud. Dominus pauperem facit & ditat, humiliat, & subleuat, 1. Regum. 2. Quum tamen nihil pluri sint in conspectu eius diuitiæ quàm paupertas: falso igitur uidebitur uni plus indulgere quàm alteri, eò q; huic diuitias, alteri uero paupertatem tribuat. Pusillum enim & magnum ipse fecit, & æqualiter est illi cure de omnibus Sapientiæ. 6. Benedicitq; omnibus qui timent Dominum pusillis cum maioribus. Psal. 113. Porro autem quod nunc temporis unum præstantius atq; eligibilius altero uideatur, Id ex hominum consuetudine ortum esse constat: quod nobis rerum paulò altius repetito exordio declarandum est latius. In principio enim quum creasset Deus cælum & terram, erat terra tâquam uacans quæ dâ
hære

PARABOLA.

hereditas, in cuius possessionem à Domino Deo missus est Adam, cunctis eius (dempto arboris scientiæ boni & mali) fruiturus fructibus. Aucta uero Adæ familia, liberi eius separatim habitare ac per paria quoq; coniungi cœpere, non quod ulla adhuc esset diuitiarum contentio aut controuersia, sed quia numerus eorum quotidie magis ac magis crescendo tantus euasit, ut aptè una domo capi non potuissent. Studebat enim quisque cum suo coniuge liberis operam dare, adeo ut hæ tandem familiæ ita auctæ, in alios atq; alias rursus in infinitum diuerterentur, ac latius quotidie dispergerentur. Necdum quicquam erat alicui proprium. Neque Reges, neq; Imperatores, neque lex ulla. Postquam autem hominum multitudo in infinitum fermè excreuisset, ac bonam totius terræ partem occupasset: consentaneum fore uisum est præfectos cōstituere quibus rei publicæ administratio atque imperandi potestas committeretur. ea demum lege ut neque constituerent neq; edicto quicquam præciperent, nisi prius populum consuluissent, æquum ne uideretur an iniquum, honestum an turpe, quod constituere uellent. Tum primum homicidium legibus prohiberi cœptum, atque incestæ nuptiæ primum à legitimis diuisæ. Nam antea fratres sororibus, patres filiabus coniungi licebat, nec ullum erat illicitum matrimoniū.

PARABOLA.

Vbi autem uiderent homines horum superiorum institutis honestam quandam ac liberalem uiuendi consuetudinem inductam esse, nec tantam hominum multitudinem commode in unum conuocari posse quoties esset sancienda lex, tandem eis liberam quiduis imperandi ac prohibendi potestatem tradidere, ita ut non esset illis ultra necesse populum consuleri. Tum denique factum, ut totus terrarum orbis in regna, imperia, ac deinceps in singulas singulis partes diuisus sit qui antea fuerat communis. Tum demum constitutum, ut quisque sua sorte contentus, alterius partem nec ui nec dolo diminueret. Necdum emendandi aut uendendi contractus inuenti: sed permutationibus negotium omne perficiebatur. Nondum enim erat nummorum usus, sed quia non semper (ut inquit Iustinianus) nec facile concurrebat, ut quum tu haberes quod ego desiderarem inuicem haberem quod tu accipere uelles, electa materia est cuius publica ac perpetua aestimatio difficultatibus permutacionum aequalitate quantitas subueniret. Hinc nummos cudi iussum, ut his omnia quibus egerent homines compararentur. Tum demum coepit quisque tanta pecuniarum auiditate flagrare, ut nihil pensi haberet quonam pacto eas sibi pararet, quales adhuc hodie passim existunt plurimi. Ex qua tandem pecuniarum auiditate nata est inuidia, quantoque ma-

PARABOLA.

ior erat diuitiarum copia, tanto magis crescebat in dies plura habendi libido. Vnde imprimis cœpere Reges atq; Imperatores inter se dimicare ac ferro experiri quis eorum solus regnaret. Hinc castra utrinq; ædificari cœpta, atq; hominum conuenticula muro ac fossa cingi, quo tutiores essent ab hostium incurſibus. Procedente uero tempore quum multi sua bona aut ui hostium, aut intemperãtia aut prodigalitate, aut alia ratione amitterent, atq; alij ediuerso aut dolo aut ui ab aliis eripiendo, aut parsimonia rem familiarem exaggerarent, ubi prius erat æqua omnium condicio, nata est hinc sortium omnis inæqualitas. Tum demum seruitutes, multaq; alia introducta sunt mala, atq; alius diues, alius pauper, uocari cœpit. Postquam autem (uel saluo stio teste) diuitia honori esse cœpere, & eas gloria, imperium, potentia sequebantur: paupertas probro haberi cœpit. Quod si eadem hæc sequerentur inopiam, colereturq; magis pauper quàm diues: haud minori studio appeteretur paupertas, quàm nunc diuitia, tanta inuasit homines gloria cupiditas. Manifestum est igitur in conspectu Domini diuitias nibilo esse potiores inopia, neque has uni largitur potius quàm alteri, quod sint meliores aut detiores. Sed iuxta Euangelicam parabolam tribuit unicuiq; secundum propriam uirtutē suam: uni duo alteri

PARABOLA.

alteri quinque minas, alteri uero unam, hoc est uni maiores diuitias, alteri minores: uni grauiorē paupertatem, alteri leuiorem. Domini enim est terra, & plenitudo eius. Cur ergo non liceat ei omnia sua pro suo nobis arbitrio impartiri. Quis est qui ei resistere possit? Proinde sanè nostrū est partes nobis à Domino datas æquo animo accipere. curareq; ne eis abutamur. Neq; similes simus seruis obmurmurantis Dominō suo ac dicentibus, Cur me in grauius opus constituisti quàm conseruum meum, aut cur mihi duriores partes dedisti quàm illi? Sic enim libet ei qui dominatur cūctis dominantibus. Nos operam demus ne quis ei obmurmuret unquam. Sed adnitatur quisq; sedulo incumbens operi sibi dato: Idque adeo animo lubenti ac beneuolo. Nihil enim nisi uerbera obmurmurando lucrifaciet sibi. Porrò autem quod si hic diues donaretur diuitiis, ut laute ac delicate in summo ocio ac uoluptate uitā agat non minus postea sempiternis fruiturus bonis: pauper uero inopia, ut hic in summa rerum omnium egestate ac multis calamitatibus uiuat, non minus æternis miseris in futuro seculo cruciandus: facile uidet quisq; quàm esset pauperis detestanda condicio. Sin autem hic diuiti daretur omnibus suis desideriiis satisfacere, eo omne ut in futuro seculo bonis careat sempiternis: pauperi uero miseras pati,

PARABOLA.

ut in futuro saeculo sempiternis bonis bectur: Ita
 quoq; fieret ut plus uni indulgeretur quàm alteri.
 Quamquam enim uicissim alteri uoluptatem seque-
 retur luctus, alteri uero contra luctum sequeretur
 uoluptas: Esset tamē eius sors longe optabilior qui
 pro trāsitoria ac breui miseria consequeretur aeter-
 num gaudium, Multoq; miserabilior alterius qui
 pro breui ac uana uoluptate sortiretur aeternam mi-
 seriam. Sic igitur res habet, Quaecunq; nobis largi-
 tur Dominus, ea tanquam instrumenta quaedam lar-
 gitur, quibus aeternam nobis paremus gloriam. Di-
 uiti quidē diuitias, ut eas ad beneficentiā cōserena-
 do eam consequatur. Pauperi uero egestatem atq;
 inopiam, ut per tolerantiam suam eandem consequi
 mereatur. Atque eodem ferē sese res habet modo in
 felicitate & infelicitate, rebus aduersis ac profu-
 peris atq; aliis donis. Neque facilius uitā aeternam
 assequere diuitiis quàm inopia, nec contra facilius
 inopia quàm diuitiis. Quemadmodum in scholis ubi
 tam egeni quàm diuites uersantur discipuli. Nihilō
 magis proficiunt diuites egenis, nec contra egeni
 diuitibus. neque enim paupertas quicquam, neq;
 diuitiae profunt aut obsunt ad discendam lectionē.
 Sed si (ceteris paribus) uterq; parem discendae le-
 ctioni impenderit diligentiam: fiet ut neuter altero
 rectius lectionem calleat. Contigit autem nonnunq;
 ut di

PARABOLA.

ut diues condemnatus sit, qui fortasse uitam adeptus esset pauper: utq; inops æterna morte mulctatus sit, qui fortasse pœnam hanc nunquam incurrisset diues. At neque paupertas tamen neq; diuitiæ huius rei culpandæ sunt, sed is homo qui res prosperas aut aduersas immoderate ferens, aut inopia, aut diuitiis suis abutitur. haud secus quàm homo ebrius qui homicidium, aut aliud flagitium commisit, quanquam id fortasse sobrius nūquam perpetrasset: Minime tamen unum culpari debet, sed ipse homo qui per intemperantiam suam uino abutitur. Quocirca haud inepte sanè Terentianus ille Chremes. Ea inquit quæ quidem in homine dicuntur bona, parentes, amici, genus, diuitiæ, &c. perinde sunt ut illius animus qui ea possidet. qui uti scit, ei bona: ei qui non utitur recte, mala. Hinc est quod in euangelio haud citra exprobrationem auaro obicitur. Recordare fili quod ceperis bona tua in uita tua: & Lazarus similiter mala. Nunc hic solatio fruitur: tu uerò cruciaris. Luc. 16. quasi dicat. Vide miser quo te induxerint, quãtãq; mala pararint tuæ tibi diuitiæ ac facultates, quæ tibi nimis bona uidebantur in uita, quibusq; in summis deliciis abutebare. Lazarouero suæ calamitates (quæ uulgo ab hominibus mala haberi solent) quas tam forti animo passus est in uita, sempiterna bona pararunt, Pro-

PARABOLA.

Inde uero Dominus Deus noster qui in altis habitat
 altissimus maximè seipsum humiliare, atq; ille ipse
 cuius sunt omnes diuitiæ cunctaq; Regum sceptræ
 pauper fieri uoluit. Diuites quidem suo monens ex
 emplo, ut quantumuis magnis polleant facultatibus,
 semper pauperes sint spiritu, ac misereantur pau-
 perum. Atque etiam si ad sydera usq; exaltentur,
 ipsi sese semper humilient. Pauperes uero ne in per-
 sequutionibus calamitatibusq; suis aut animum deo
 spondeant, aut blasphement: dum uident illustrissi-
 mum cœlorum regem spreto diuitis, elegisse mo-
 piam, atq; ut quoties propter inopiam cōtemni se à
 mundo moleste ferunt: cogitent se à Domino mino-
 re cōtemni, qui & ipse contēptus, spreto, irrisus,
 atq; odio habitus est multisq; calamitatibus pres-
 sus. Quod & aliàs inter cætera uoluisse Dominum
 solatio esse oppressis ipse satis indicat discipulis
 suis, dicens. Si mundus uos odit: Scitote quòd me uo-
 bis priorem odio habuerit. Io. 15. Atq; hæc quidem
 ipsa est ratio cur Dominus noster Iesus Christus di-
 uitibus interminetur, dicens. Væ uobis diuitibus
 &c. Nō quòd eis magis maledicat, aut contēnat eos
 magis quàm pauperes. Sed ut his minis territi, sedu-
 lo fugiant prodigalitatē, auariciam, fastidium,
 superbiam, & arrogantiam: ac per beneficentiam
 suam cœlesti consortio iungi mereantur. Pauperes
 uero

PARABOLA:

Uero blandius alloquens consolatur his dictis, Beati pauperes &c. Non quod illis potius quam diuitibus cœleste regnum polliceatur, sed uti istoc solatio exciti caueant impatientiam, desperationemque, ac tolerantia suæ uitam æternam studeant habere mercedem. Neq; uero mirū uideri debet, quod dum uult omnes ad uitam reducere, unum minus urgeat: alterum uero blanditiis ac promissis alliciat. Como pertum enim habemus diuitias plerunq; comitari arrogantiam, paupertati uero uicinam esse intolerantiam, unde optimè precatur Ecclesiastes. 30. Mendicitatem inquiring & diuitias ne dederis mihi, tribue tantum uictui meo necessaria, ne fortè satiatus illiciar ad negandum, & dicam quis est Dominus? Aut age stat & compulsus furer & periurem nomen Dei mei. Si autem opibus diuitum accederet promissio bonorum cœlestium: profecto arrogantia maius quoddam fomentū suppeditari, atq; oleū (quod aiunt) camino addi uideretur. Pauperi uero si præter calamitatē atq; miseriam adderentur minæ: uideretur irritari magis & ad desperationem furoremq; prouocari. Atq; hæc quidem hætenus.

Secundo uero inuestigandum uidetur. Quum sit diuinæ gratiæ quicquid sumus aut possumus, num uni plus gratiæ tribuat Dominus quam alteri, magis hunc ad salutem trahens quam illum. Quoniam

PARABOLA.

enim pacto aliter fieri posse uidetur nonnullos uel ab ipsa statim adolescentia ad ea quæ recta sunt coram Domino applicare se, alios autē non itidem ne hoc quidem placet. Est enim istæc hominum culpa, non Dei, qui æquam omnibus impartit gratiam, atq; ab ipsa statim adolescentia pari gratia nos omnes extimulat, uocatq; noctes atq; dies ad faciendâ ea quæ ducunt ad salutem. Sed hanc gratiam multi oblatam negligunt magis diligentes tenebras quàm lucem. Alij sese præbent gratiæ, totisq; uiribus nituntur ad ea ad quæ uocat gratia, quibus sedulo adnitentibus cooperatur Dominus, additq; constantiam ac robur. Alij uerò peccatis corrupti, ab eo reiecti sunt, eoq; nullum ferre possunt fructum, nec quicquam boni agere. Sicut enim palme non potest ferre fructum à semetipso nisi manserit in uite (ut inquit Dominus, Ioan. 15.) Ita nec nos nisi in eo manserimus. Nunq̄ tamē desinit Dominus uocare illos, atque iterum ad se ut redeant monere. Quinimò ne expulsus quidem recedit, sed ante ostium manet pulsans, ut ei aperiatur. Nā minime igitur Domino imputandum quod nonnulli decem aut duodecim aut plures annos, nonnunquam etiam totam uitam transigant, iniquitatibus usq; adeo inuoluti, ut ne in animum quidem inducere queant aliter esse instituendam uitam. Nam ut ad

PARABOLA.

uersarius ille noster diabolus perpetuo nos nititur
impellere ad praua: ita ediuerso seruator noster Ie-
sus Christus nunquā desinit uocare ad ea quæ recta
sunt. Quoniā autē omnes ingenita quadam fragili-
tate magis appetimus uana quàm cœlestia: fit ut
facilius spiritui maligno auscultemus quàm diu-
no, quippe qui nil nisi uoluptatem, oculi, ac delicias
& cætera quibus carnem haud ignorat delectari
plurimum ob oculos ponat, atq; his rebus ad ea ho-
minum mentes commouet obtunditq; ut salutem pla-
nè obliuiscantur suam, negligentq; ad eandem Dei
extimulantem gratiam. Hoc igitur pacto fieri solet,
ut alios aliis longe meliorē uitam agere uideamus,
non quia plus gratiæ acceperint à Domino: sed quia
magis sese applicant ad ea ad quæ uocat spiritus
sancti sibilus.

Atqui hic mihi obstinate (ut solet) ab hæreticis
nostris occurritur, dicentibus haud ita sese rem ha-
bere ut dixi, nec esse in hominis arbitrio situm appli-
care se ad opera bona uel auertere, sed ut cætera
omnia, ita & hoc fieri ex mera necessitate. Proinde
d. Luthere (ad te enim sermo flectendus est, qui es
huius sectæ auctor) hic mihi optem banc tuam in-
terpretari sententiam, quam ne tui quidem sectato-
res intelligere possunt. Dicunt quidem certe intelli-
gere se: sed re parum probant. Age libet hic ueris

PARABOLA.

(non sophisticis) rationibus tecū agere. Quando ita affirmas omnia fieri ex necessitate, uin' tu aliquam esse necessitatem: cui uel ipse Deus parere debeat? Mibi sanè ita uidetur, nam si omnia fiunt necessario, non potest Deus non permittere quin ita fiant, quod enim fieri necesse est, id idem non fieri impossibile est. Nequaquam inquires fortasse, sed ita istuc intelligi uolo (quemadmodum & aliàs mihi à tuis interpretatum fuit) Omnia fiunt ex necessitate, id est fato quodam, diuinoq; Dei iudicio. Quæ enim Dominus fieri uult, necesse est ut fiant, quæ autem fieri non uult ea fieri impossibile est. Probè. Sed istuc ipsum non satis intelligo. Si enim ita intelligas. Omnia fieri iudicio Dei, id est, diuina eius uoluntate permittente, quasi nihil fiat quod non facillimè à Domino impediri posset si uellet, bona igitur opera, quæ fiunt iudicio Dei; quæ ne uelle quidem impediri potest unquam. Magnæ enim incōstantiæ foret eū qui nos perpetuo ad bona opera inuitat extimulatq; ita mutare sententiam, ut eadem impedire uellet. Sin uero (horum enim alterum dicendum est tibi) ita intelligi uelis, nihil fieri quin Deus hoc ita fieri uelit uoluntate urgente, ne hoc quidem uerum est. Sæpe enim Dominus tum in ueteri, tum in nouo testamento increpans atque acerrime reprehendens mala opera, satis indicat ei multum esse molesta, tantum

PARABOLA.

tantum abest ut ea fieri uelit. Item ait Dominus
 anima quæ peccauerit, ipsa morietur. Ipse autem
 non uult alicuius mortem. Igitur nec uult quemque
 peccare. Ideoq; iusti toties iniquitates suas deplo-
 rarunt, ueniam implorantes quod fecissent quippi-
 am, quod minimè factum oportuerat. Quid enim est
 aliud dicere tibi Domine peccavi, quàm fateor me
 aliquid perpetrasse uoluntati tuæ cōtrarium. Nem-
 pè mādāta tua transgressus sum, quæ tu uis seruari
 nimis. quid quæso est aliud peccare, quàm facere
 quod non est faciendum? Quonam autem modo pec-
 cat quis necessario, si omnino non est peccandum?
 Deniq; (ut tuis ipsius factis te urgeam) si omnia fiūt
 ex necessitate, quid igitur tam crebris cōultiis pon-
 tificum, episcoporum, ac sacerdotum omnium omnia
 reprehendis uicia? Ita ne obstinate necessitati, diu-
 noq; Dei iudicio resistis? Si ita Dominus omnia fieri
 uult, quin tu eos smis diuinæ uoluntati obtēperare?
 Sed dices fortasse ea quæ faciunt diuinæ uoluntati
 esse contraria eoq; merito à te reprehendi. Qui fi-
 unt igitur ea diuino iudicio? Ita ne Deys temerè suo
 ipsius arbitrio aduersatur? Quid uerbis opus est?
 Sileant leges, prætorumq; ædicta, ac suo quisq; fru-
 atur ingenio, furetur, latrocinetur, adulteretur, &
 quocunq; rapit insana libido sequatur. Quid enim
 hæc frustra minantur, si omnia ita fieri necesse sit?

PARABOLA.

Ponant reges ac magistratus omnem dominandi auctoritatem, nec ultra tantis reip. curis sollicitentur. Sileant & sceleratissimi tui cōcionatores, nec amplius uerba inania fundant. Quas quaeso hic nobis affers rationes? Ridiculas sanè ac pueriles, quæ sunt omnia istæc noua tua dogmata: quorum licet bonam partem perlegerim, nulla tamen inueni quæ non facillime uel à puero refelli possent. tantum abest ut uerum sit (quod tu impudenter gloriaris) ita ueras esse omnes tuas opiniones, sacrisq; rationibus munitas, ut nemo sit theologorum qui uel uerbo eis ultra obistere possit. Quo sanè (ut aliàs plurimum) manifestissimè ignauam prodis ingenij tui impudentiam. qui quod est uicio dandum, nō uerearis tibi ducere laudi. Iamdudum enim omnes quasi abiectio clypeo tibi cedere uidentur, non quod inexpugnabilibus rationibus eos occideris (ut uerbis utar tuis): sed quod temeritatem uitare studeant. Adeo enim tua omnibus innotuit impudētia, atq; improba loquacitas, ut ob fornacis (quod dici solet) uerbis obstruere facilius forè existiment, quàm te loquendo uincere: Sed hæc missa faciamus. Nulla enim mihi tecum est conuictis certandi libido: uerum herclè non possum non molestè ferre tuam dementiam, non tam quòd tu à recta aberres uia, quàm quòd in errorem nitare inducere quemuis.

Deinceps

PARABOLA.

Deinceps autem charissimi quo pacto alij oblatam gratiam negligant, alij sese gratiæ accommodent, parabola nostræ explicatio latius manifestiusq; declarabit. Existunt igitur nonnulli mortalium, qui simulatq; hanc orbis terræ scholam ingressi sunt, uitam suam quam optime instituere student. Quod nequaquam istoc pacto intelligi uelim, quasi sint qui simulatq; nati sunt hoc efficere nitantur. Sunt enim (ut aliàs diximus) tum corporis membra molliora q̄ ut uirtuti operam dare queant. Sed ubi boni ac mali capere discretionem incipiunt, tum demum perfecte in mundum prodire uidentur, hæctenus ignari ubi fuerint aut qua gratia huc uenerint. Talem fuisse Tobiam prophetam accepimus, qui à puero uiam Domini sedulo ambulauit, Cumq; uir factus duxisset uxorem, & ex ea filium haberet, docuit & hunc à teneris annis timere Dominum, & ab omni peccato abstinere. Tob. 1. Alij paulò ad uirtutem tardiores, principio à iuuenta falluntur illudunturq; diu miseram agentes uitam: tandem autem ubi uident tempus uelocissime præterisse propeq; horam instare extremam, atque etiam si præscriptum sibi à Domino terminum attingere daretur, parum admodum temporis superesse uitæ: tum demum respiscunt, redeuntque in uiam, atque ita strennue opera uirtutis exercent, prioris uitæ pœnitentiam agentes,

PARABOLA.

agentes, ut in hora mortis suæ non minus altissimo
 præceptori satisfaciant iis qui uel à teneris annis in
 omni opere bono uersati sunt. Qualis fuit Manasse
 rex Iuda, filius Ezechia, qui postquam diu uitam
 iniquitatis ambulasset, tandem conuersus ad Domi-
 num, egit pœnitentiam, & placatus est ei Dominus
 .2. Paralipo. 33. Proinde sanè pulchre monet Esaias
 .55. dicens, Derelinquat impius uiam suam, & uir
 iniquus cogitationes suas, & reuertatur ad Domi-
 num, & miserebitur eius, & ad Deum nostrum, quo-
 niam multus est ad ignoscendum. Hoc illud est
 quod diuina nobis innuit parabola Matt. 20. per
 operarios qui hora undecima in uineam uenerunt,
 die uero ad uesperam prouoluto, parem iis qui totū
 diem operati erant, receperunt mercedem. Atque
 istuc ipsum quum pluribus sacræ scripturæ locis
 probari posset, tum potissimum Luc. 15. per parabo-
 lam de filio prodigo. Alius autem iam primum, in-
 quit, uirescit ætas mea, libere adhuc possum que
 meo cumq; libet animo facere, ac frui uoluptatibus.
 Dumq; ita temere fidit iuuentuti, priusquam quo se
 uerterit intelligat insperato opprimitur à Domino,
 tales nobis significari uidentur in Euangelio Mat.
 .25. per fatuas illas quinque uirgines, quæ acceptis
 lampadibus non sumpserant oleum secū. Quo in lo-
 co fidem nobis lampades, oleum uero opera bona
repræ

PARABOLA.

representare uidetur, ut autem nullus est lapidum
 usus, nisi ut infuso oleo lumen præbeant: Ita inutilis
 nullaq; est fides, neque ad lumen æternæ claritatis
 perducere potest quenquam, quæ non operibus de-
 coratur. Itaq; ij fatui fidem sanè habere uidentur
 quum sint baptisati in nomine Domini Iesu Christi,
 & uocentur Christiani, sed mortuam. Dumq; nullam
 habēt temporis rationem, putantes sese satis tempe-
 stiuè ubi prouectioris fuerint ætatis bona opera fa-
 cturos, eaque semper proferunt in crastinum, media
 nocte, hoc est in optima ac robustissima ætate, dum
 adhuc in medio iniquitatum suarum hærent luto
 (tota enim eorum uita nisi nox est) uenit summus
 ille sponsus atque opprimit eos imparatos. Quocir-
 ca probe ne glories, inquit, Sapiens in crastinum.
 Ignoras quid superuentura pariat dies. Prouer. 27.
 atq; idem Ecclesiasticus, Non tardes inquiens con-
 uerti ad Dominum, & ne differas de die in diem.
 Subito enim ueniet ira illius, & in tempore uindictæ
 disperdet te. Eccl. 5. Porro autē alius perpetuis scor-
 rationibus, detractionibus, ebrietatibus, aut auari-
 ciæ, aut aliquibus uis flagitiis obnoxius ætatē cōsu-
 mit. Alij deniq; uitā trāsīgūt octosi, hoc est, (si quis
 q̄ interpretari uelit) diuitiarū fortasse sat habēt, sua
 sorte cōtētī, nec ullapremūtur auaritia, neq; luxur,
 neq; intēperantiæ, neq; luxuriæ, neq; detractionibus,
 neq;

PARABOLA.

neq; aliis huiusmodi uiciis dediti. Sed interim nihil operantur boni, ij mihi comodissime intelligi posse uidentur per seruum illum inutilem, qui domini sut pecuniam neq; abligurierat, neq; alio quouis pacto flagitiose dilapidauerat, sed saluam seruauerat donec rediisset herus suus: existimans ita sese satisfacturum domino suo. At uero quia pecunia illam ad lucrum non applicuerat, ideo iratus dominus iussit eum rapi ad tenebras exteriores. Mat. 25. Itaq; summus omnium ille pceptor uidens aliquem in octo aut iniquitatibus obstinate perseverantem, subito illum ad se. patiturq; eum in peccatis suis mori, & in aeternae caliginis pistrinum rapi, iuxta illud sapientis, nescit homo finem suum, sed sicut pisces capiuntur bamo & aues laqueo comprehenduntur: Sic capiuntur homines in tempore malo, cum eis ex templo superuenerit. Eccles. 9. hoc autem idcirco facit ut caterorum quisq; sese sedulo corrigere nitatur, discatq; alieno cautus periculo non solum fugere mala, sed etiam facere bonum. Pestilente enim flagellato (inquit sapiens Prouerb. 19.) Stultus sapientior erit. iuxta illud Esa. 26. Cum feceris iudicia tua in terra Domine, iusticiam discant habitatores orbis: Vnde & ipse Dominus supplicium sumpturus de duabus illis fororibus Oolla & Ooliba, auferam inquit scelus de terra, Et discant omnes mulieres, ne faciant

PARABOLA.

faciant secundum scelus earum, Ezech. 23. Quod autem ait Dominus Ezech. 33. Nolo mortem impij, sed ut conuertatur impius à uia & uiuat. Id nequaquam ita intelligi potest, Nolo peccatorem mori tantisper dū peccato obnoxius erit, sed uolo ut uiuat donec à uia iniquitatis suæ conuertatur. Sic enim intelligendo Dominus multis argumentis manifeste uanitatē argui posset. Sed ita (meo herclè iudicio) uerbum istud Domini intelligi debet. Nolo, id est, non appeto neque desidero mortem impij: sed longè malo ut conuertatur à uia & uiuat, atque adeo ita interpretari religio esset mihi, nisi ipse Dominus hanc eandē sententiam, Ezechiel. 18. ita aperte eloquutus esset, ut ipse se eodem pacto interpretatus uideatur his uerbis. Nunquid uoluntatis meæ est mors impij, & non ut conuertatur à uitijs suis & uiuat? Quasi dicat tametsi repente non nunquam peccatorem adoriar, atq; opprimam inopinantem. Illud tamen minime debetis existimare meæ esse uolūtatis quasi istuc cupiam aut in eo delecter. Sed & utilitatis ratio, & meam istuc iusticia facere cogit. Ferus enim ille præceptor est, cui cadere iuuenes uoluptati est. At ne is quidem bonus est pædagogus, qui citra ullam animaduersionē patitur eos suo in omnibus obsequi ingenio. At enim dices forsitan fateor quidē fas esse Deū in sceleratos

PARABOLA:

animaduertere. Verū quū sint tam multi peccatores
 flagitiosam agētes uitam, cur nō ad unū omnes subitō
 mortis supplicio puniuntur? Nū ei qui in peccatis
 suis obruitur fit iniuria, quū non itidem in peccatis
 suis moriātur alii? Minimè sanè. Dignam enī operi-
 bus recipit mercedē. Quū nemo ignoret mortē pec-
 catoribus constitutā esse mercedem, atq; animā quæ
 peccauerit morituram, Quā autē ratiōe fieri pos-
 sit ut alij nō itidē omnes in peccatis suis oppriman-
 tur, hinc scri potest. Est enim Dominus Deus non
 solum iustus, uerumetiam misericors. quod, nisi su-
 peruacū fore existimarem, multis sacræ scripturæ
 testimoniis probare posse. Nam si sola iusticia mun-
 dum gubernaret: ne minimum quidem peccatum re-
 linqueretur inultum, nec ullum perpetraretur mor-
 tale crimen, quod non continuo æternæ mortis sup-
 plicium sequeretur, unde usq; adeo metueretur Do-
 minus, ut confidentiæ nullus esset locus. At uerō si
 sola in eo locum haberet misericordia, tunc ne gra-
 uissimū quidē peccatū puniretur unquam, liceretq;
 impune peccare cui libet. Tanta namq; est eius mise-
 ricordia, ut delictis omnibus quantūuis grauibus ig-
 nosceret. Quamobrem ne tanti quidem quanti nūc
 æstimaretur ab hominibus, nec eius præcepta serua-
 ret quisquam. Verum enim uero quoniam hæc duo
 semper unā operantur, atq; unum alterius tempera-
 mento

PARABOLA.

mento moderatur: Ita fit ut quando altissimus Dominus (iuxta illud psalmistæ. Psal. 52.) de cælo prospicit super filios hominū, ut uideat si est intelligēs aut requirens Deum, uidetq; omnes declinasse atque inutiles factos esse, nec esse qui faciat bonum: neq; omnes in peccatis suis perdat secundum suam iusticiam, neq; omnibus parcat secundum magnā illam misericordiam, sed medium tenens, partem punit, partemq; seruat. Atque hic urgebit fortasse quispiā dicens: Saltem seruatos illos plus gratiæ assequi fateare necesse est, iis qui subitanea morte opprimuntur. Dicam herclè. Si paria essent omnium & beneficia, & delicta: faterer tunc uerū esse quod obicitur, dum unus euadit, alius in peccato depræbenditur: aut si quorum minor erat iniquitas, uirtus maior opprimerentur dum seruantur alij, quorum pauca erat uirtus ac copiosa iniquitas: Aut si unā cum impiis perderentur iusti. Sed quoniam Dominus diligit iustos, peccatores uero odio habet ac disperdit: atque in aliorum exemplū non nisi eos in tempore malo præbendit qui minus promeriti, plus commeruere, iniuriam facit nemini. A deo est enim æqua uia Domini, atque ita æquis uirtutum ac uiciorum trutinatur Dominus (iuxta illud Salomonis Prouerb. 16. Pondus & statèra iudicia Domini sunt) ut neque ob paucas uirtutes, si multa sint

E eius

PARABOLA.

eius scelera, tam precioso uitæ æternæ dono beatâ dum existimet quenquàm, neque ob pauca flagitia, si multa sit eius uirtus, tam acerbo æternæ mortis supplicio affligendum.

Sed illud fortasse culpam molestum quod dixi eadem pœna affici ociosos, qua afficiuntur in impietate deprehensi. Quanquàm enim (inquiet fortasse, boni nihil fecerint: quâ sunt tamè innoxij qui prope qui nil mali perpetrarint, Cur tam graui supplicio plectuntur? Firmissime igitur credat quis quis ille sit quem talis scrupulus male habet, ociosos iusto Dei iudicio in ignem æternum deportari. Sciens enim bonum facere & non facienti (teste Iacobo) peccatum est illi. Hoc autem præter eum quem supra allegauimus de seruo inutili, pluribus sacra nobis scriptura locis indicauit. Proinde qui uult, inquit, Petrus uitam diligere, & dies uidere bonos, declinet à malo, & faciat bonû 1. Pe. 3. Christus enim qui non tam redimendi quàm ueram ac tutam salutis uiam nos edocendi gratia huc uenit, nonne istuc probe nobis uitæ suæ exemplo indicauit, non satis esse declinare à malo, nisi etiam fiat quod bonum est? Præter id enim quod peccatum non fecit nec inuentus est dolus in ore eius teste Petro, Nonne à puero bonus etiam operibus operam dedit? Quicumq; autè uult in Christo manere, debet sicut ille ambulauit
ambula

PARABOLA.

ambulare. 1. Ioan. 2. Exemplum enim dedit nobis, ut quemadmodū ipse fecit, ita & nos faciamus. Non quod in nostris uiribus sitū sit ita perfecte omnia exequi ut fecit Christus, sed sufficit pro nostra uirilitate operam dare nos, ut eius uestigia sequamur, alioquin indigni quod eius discipuli uocemur. Non est enim discipulus supra magistrum, nec seruus maior Domino suo. O cui non lachrymas excutiat nostrū omnium misera cæcitas, atque obstinata dures. Quis est hodie Christianorum fidelium qui fidem Christo datam non fallat, aut qui eius uestigia sequi studeat. Squalent apud omnes arma Christi, atque armis nequitie ubique certatur. Vbi est enim nunc sobrietas? nonne pro ea iam dudum introducta est ebrietas omnisque intemperantia? Quum nullus sit terrarum angulus ubi non ista tanta uoracitatis insania laborarent homines, ut nullæ neque comotationes, neque conuiuia celebrari queant, neque amici familiariter tractari posse uideantur nisi omnes potu obruantur prius. O dementiam. Tum & uestium quantum ubique luxus? Neque mirum, Lutherus enim noster (nouus Euangelicæ lucis inuentor) hoc docet, hoc hortatur, hoc prædicat, nihil curare Deum quibus induare uestibus, aut quo uescaris cibo. Idcirco extremæ esse demetia ciborum aut uestium facere delectum. Quocirca o charissimi istuc quæso dogma

PARABOLA.

priusquam recipiatis presenti animo perspicite,
 Christianum ne an potius ethnicum dicendum sit.
 Sane Epicuræum potius ac Satiricum censebitis.
 Christus enim nusquam ciborum aut uestium delectum
 reprehendit. Nec tanto stomacho inuehitur in
 eos qui certis temporibus certo cibi genere utendum
 existimant? Sed hæc demum Christiana sententia
 est, quam nobis eloquitur Paulus, ad Rom. 14. *hi
 uertis. Alius credit uescendum esse quibuslibet, Ali
 us autem qui infirmus est oleribus uescitur. Qui
 uescitur, non uescentem ne despiciat, & qui non ues
 citur, uescentem ne iudicet. Deus enim illū assump
 psit, Tu quis es qui iudicas de alieno famulo? Pro
 prio Domino stat aut cadit. &c. Qui uescitur, Do
 mino uescitur &c. Et qui non uescitur, Domino nō
 uescitur &c. Tu uero cur iudicas fratrem tuum? Vis
 detis quantum hinc distet Lutheri opinio? Paulus
 ait uescentem quibuslibet Domino uesci, ac non ues
 centem, Domino non uesci. Lutherus uero non sine
 calumnia Pontificum ac maiorum nostrorum om
 nium instituta qui existimarunt certis temporibus à
 carniū esu temperandum, ex diametro Euangeli
 cæ disciplinæ contrariari censet. Ah quàm temerè
 istuc iudicas Lutbere, Saltem si ita in animum in
 ducti tuum contemptis Ecclesiæ institutis citra de
 lectum quouis tempore quibuslibet uesci: eos tamen
deride*

PARABOLA

deridere qui præceptis Ecclesiæ obtemperantes,
 putant certis temporibus non uescendum, baud de-
 cet. Item & uestes, facile adducor ut credam parui
 facere Dominū quo sint colore. Verum hercle nec
 istuc me fugit, colorem multis & fuisse & esse in-
 dies offendiculo, nec colorem quidē unquam, sed ip-
 sos hoies per colorē plerūq; peccare, sed nūquid ali-
 ud in uestibus quod nos Deo abominabiles faciat præ-
 ter colorē? Sane quidē. Nam Euāgelicus ille diues à
 Domino notatus est ob nimīā uestiū mollicie. Quid
 moror? uin tu & alia ratioē ostēdā tua te istac pra-
 ua opiniōe falli? Quid queso tāta laude dignū ges-
 serat Ioānes baptista, cur ipse Dominus tā magnifi-
 ca laude eū cōmendarit dicēs non solū esse prophe-
 tam, sed plus q̄ prophetam. Nec inter natos mulico-
 rum surrexisse maiorē Ioanne baptista. Nisi q; tam
 acri cura studioq; ardenti ab omni carnali cōcupis-
 cētia, coercebat corpus, ut ferina pelle indutus, nul-
 lo nisi locustarū esu aleretur. Quid poterat ne de-
 licatioribus & cibis & uestibus educari? Sic satis
 Verū hercle operæ precii erat hominem ad hoc elec-
 tum, ut cunctis hominibus uiam Domini præcurro-
 ret, nō solū uerbis, sed re atq; operibus eādē demon-
 strare. Quid si nunc quispiam sic uitam institueret,
 ut pilosa pelle cinctus uoraret locustas: quot modis
 à te irrideretur, quot probris afficeretur miser?

PARABOLA:

Postremo autem charissimi (ut hæc omittam) quoties
 mutua benevolentia admonuit nos Christus? Nunc
 autem adeo exulat charitas, fraternaque dilectio,
 ut uicinus uicino, frater fratri moliatur insidias,
 totus undique mundus dissidiis ac seditionibus turba-
 tur, atque hinc mouet Euphates, mouet hinc Germa-
 nia bellum. Respiscamus igitur o fratres charissimi
 prioris uitae poenitentiam agentes, ac Christi uesti-
 gia sedulo sequamur, ambulantes in omni dilectione
 ac mutua charitate. Procul absit omnis liuor, hoc
 enim precipuum onus nobis iniunxit Dominus ut
 diligamus inuicem, sicut ipse dilexit nos. Si quis
 autem (teste Ioanne) dixerit diligo Deum, & fratrem
 suum oderit, mendax est. 1. Ioannis. 4. Proinde, in-
 quit, Paulus, Qui diligit proximum, legem exple-
 uit. Siquidem non adulterabis, non occides, non fur-
 aberis, non falsum testimonium dices, non concu-
 pisces, & si quod aliud præceptum, in hoc sermone
 summatim comprehenditur, ad Rom. 13, adeo autem
 uult Dominus regnare mutuam inter nos charitatem,
 ut nullum inimicitiae uelit dare locum. Quin etiam
 si quis nobis sit aduersus aut inimicus, non reddamus
 illi malum pro malo: sed benedicamus maledicenti,
 ac diligamus eum qui nos odit. Neque hic audiendi
 sunt, qui hoc tam asperum, naturaque contrarium Dei
 præceptum esse censent. Negat enim Ioan. 1. Epi. 5.
præce

PARABOLA.

præcepta eius esse graua. Quin & ipse Dominus ait iugum suum suaue esse, & onus suum leue. Cumq; sit omnium optimus, semper ad optima quæque uocat atq; allicit nos. Diabolus uero ut est ipse pessimus, ita perpetuo inuitat ad pessima. Quid autem pestilentius aut perniciosus inuidia, odio, atque inimicitia? quam diabolus naturæ aduersarius atq; omnium seditionum parens mentibus hominum perpetuo inferere laborat. E contra uero quid melius aut hominis naturæ accommodatius, quàm caritas ac dilectio proximi, ad quam omnibus modis naturæ humanæ conditor ac protector, omnisq; dilectionis fons, ac princeps pacis Christus nos pellicere conatur, atque omnem inuidiam procul à nobis fugare: Quod nulla ratione facilius effici potest quàm diligenda eum quos odit, ac benefaciendo ei qui nobis male uult. Istuc autem cur tam difficile uideatur homini, per accidens (quod aiunt) fieri solet. Est enim non solum hominis naturæ aptissimum, uerum etiam facillimum, quemuis hominē diligere, ac mutua beneuolentiæ uinculo cuius sociari. Sed quando naturali expulso amore, contrariam mentibus hominum qualitatem nempe odium impressit diabolus, tum demum difficile uidetur atq; uolestū, eò quòd pristinus ille ac naturalis amor iterum induci nequeat, tantisper dum odio illic locus sit.

PARABOLA.

Contraria enim simul eidem inesse nō possunt. Quo-
 circa necesse est ut unum contrariorum, alterum ex-
 pellat prius, quæ quidem expulsio plerunque diffi-
 cilis esse solet. Sed quò difficilius, hoc præclarus,
 atq; hæc eadē ratio est cur impius, qui multos annos
 in uia iniquitatis errauit, tam difficile ad Dominum
 reuerti queat. Postquàm enim diabolus hominem in
 concupiscentiam, amorem atque admirationem ha-
 rum rerum terrestrium, atq; eadem opera in Dei con-
 temptum induxit, difficile est pristinum illum Chri-
 sti amorem induere. Qui enim ex iusto inimicus Dei
 constituitur, necesse est iusticiam illam expellat
 prius, atque econtra qui ex delictis suis ad Dominū
 Deum suum reuerti cupit, necesse est ueterem homi-
 nem abiicere, priusquàm nouum induere possit. Sta-
 mul enim iustus & iniquus esse nequit, nec simul
 seruire Deo & mammonæ. Demus igitur operam à
 charissimū ut memores nominis nostri (qui soli fide-
 les dicimur) quemadmodum fidem habemus omnium
 optimam, quin potius talem præter quam nulla alia
 esse debeat, ita etiam in tanta uitæ integritate ac
 morū probitate ambulemus, ut uitam habeamus oim
 optimè institutam, ac fide nostra dignam. Et quem-
 admodum dux autorq; fidei nostræ fecit, ita etiam
 & nos pacem, cōcordiam, ac mansuetudinem secte-
 mur, æquo animo seruantes maiorum nostrorum in-
 stituta

PARABOLA.

stituta, fugientes interim flagitiosam illam Lusbert-
 conpirationem. Atque ita demum luceat lux fidei
 nostræ corâ omnibus hominibus, ut inde glorificetur
 Dominus noster Iesus Christus, Nec ulla sit gens
 quæ non inde iudicet fidem nostram longè omnium
 optimam, Num ignoratis quàm acerbè interminatus
 sit Dominus iis per quos fierent offendicula? Cur
 igitur nos offendiculo sumus cūctis infidelibus? Tan-
 tum enim abest ut eos in nostram fidem uitæ sinceri-
 tate pellicere conemur, ac Christo lucrifacere, ut
 matorem illis quotidie in antiquo errore perseue-
 randi, magisq; ac magis à nostra fide abhorrendi
 demus occasionem. Quum audiant nostram fidem
 perpetuis seditionibus ac disseptatiōibus agitari: se
 uero stabili ac certa putēt fidei tranquillitate frui.

Post hæc autem animaduertendum non quoties
 peccant homines sua fulmina Christum mittere, nec
 semper impios in impietate sua apprehendere.
 Multos enim sæpe uidet aut obscenis iniquitatibus
 aut turpi socordie deditos, quos tamen patitur ad
 extremum uitæ suæ terminum perambulare, quo quū
 perueniunt à uia sua impta ad Dominum conuersi,
 abundè ei satisfaciunt, nec ulla iniquitatū antiqua-
 rum sit mētio. Hoc enim promisit Dominus. Ezech.
 18. dicens, Si impius egerit pœnitentiam ab omnibus
 peccatis suis quæ operatus est, & custodierit omnia

PARABOLA.

præcepta mea, & fecerit iudicium & iusticiam, uita uiuet & non morietur, omnium iniquitatum eius quas operatus est non recordabor. Sin autem ne tunc quidem conuersi sunt, in impietate sua morientur, mittenturq; in caminum ignis ubi nil nisi sempiternus horror, cruciatus, fletus, ac dentium stridor inhabitat. At nihilo tamen minus euenisse nonnunquam scio, ut in gratiam receptus sit moriens, qui tantisper dum uiueret, à uia impia non declinauit, quale accidisse latroni cum Domino crucifixo accepimus. Sed interim extrema dementiæ est misericordiæ Dei temere confidentem usq; in finem mala perpetrare. Perraro enim istuc accidere credo, nec unquam nisi aut nimia pœnitentiâ, aut precibus nimis, aut alia quauis ratione magna motus Dominus, magnum illi clementiæ suæ priuilegium indulgeat. Proinde pulchre monet Ecclesiasticus, dicens, Ne adicias peccatum super peccatum, & ne dicas miseratio Domini magna est, multitudinis peccatorum meorum miserebitur. Misericordiâ enim & ira ab illo cito proximat, & in peccatores respicit ira illius Ecc. 5.

Illud autem minime prætereundum (quoniam de bonis operibus nonnihil loquuti sumus) quod ea quæ maxime bona opera uocari solent pro temporis ratione atque operantis intentione commutantur, fiuntq; contraria, atque e contra ea quæ maxime
 praua

PARABOLA.

praua uidentur, optima interdum iudicanda sunt.
Prioris partis exempla ponit ipse Christus Mat. 6.
uerbi gratia, Eleemosynam præstare in se quidem
bonum opus est, At si id fiat quò uideare ab homini-
bus, nihil minus. Orare itidem docet & hortatur
Christus, bonum est igitur orare: at si quis in publico
loco oret more hypocritarum, malum. Et ieiunare,
bonum est, Sed si quis ieiunet, ut uideatur hominibus
religiosus ac sanctus, minimè. Postremo autem auxi-
liari proximo per se quidem bonum opus est, uerum-
tamen ipsi Iosaphat regi Iudæ reputatum est in ma-
lum quod impio auxilium præberet, & iis qui ode-
rent Dominum auicidia iungeretur. 2. Paralip. 19.
Vnde apparet nihil nobis consuetudinis esse debere
cum emulis atq; inimicis Domini. Nec quicquàm (in
talibus potissimum hostibus) referre arbitrari oport-
et, ut ne an dolis spolientur aut opprimantur iuxta
illud poëticum, Dolus an uirtus quis in hoste requi-
rat. Quemadmodum fecere Pueri Israel exeuntes
Ægyptum dum suasu Domini auferrent dolo diuitias
ac præcipua Gaza Ægyptiorum. Proinde ait
Psalmista, Nonne qui oderunt te Domine, oderam?
& super inimicos tuos tabescebam? Perfecto odio
oderam illos, inimici facti sunt mihi. Item (ut & al-
terius partis exempla ponamus) iustum ne est men-
dacium? Sane berclè, Attamè nullo pacto uerita est
sancti

PARABOLA.

sanctissima illa mulier Iudith. Vidēs maximum inde
 reip. emersurum commodum, multis mendaciis ac
 simulationibus hostem Holofernem fallere. Item cui
 non mala uideri posset ac diuino præcepto contras-
 ria, sui ipsius interemptio? Samson tamen inclytus
 dux puerorum Israel ac uir fortissimus, non dubita-
 uit sibi ipsi necem consciscere: quum uideret omni-
 no turpiter moriendum esse sibi, qui in uita auxilio
 spiritus sancti tam præclaras res gesserat. Non ta-
 men ex desperatione, aut malorum intolerantia id
 fecit, sed ut ij quibus mors eius erat futura uolupta-
 ti, quique post eius mortem, populum Domini misero-
 ris modis erant persequuturi, nequaquam exultarēt.
 ob eius mortem, blasphemantes Deo Israel, atq; om-
 nem gratiam referentes Deo suo Dagon: sed eos unā
 secum interimeret, cui alioqui nulla erat spes eua-
 dendī, utque ediuerso populus Israel cui multum
 erat molesta tam strennui ducis amissio, expulso lu-
 ctu exultaret ac gratias ageret Domino Deo Israel,
 super tā gloriosa eius morte, qui moriens tantas hos-
 tium copias interfecerat. Iudicum. 16. Eodem an-
 no fuit & Razias ille uir magnæ continentie, ac
 propter amorē patriæ parens Iudeorum dictus, cuius
 meminerunt sacra litera. 2. Machab. 14. Qui
 quum uideret in domum suam summo impetu irruen-
 tes impios Dei aduersarios, multo satius esse duxit
 seipsum

PARABOLA.

seipsum interire, quàm in manus sceleratorum incidere. Non quòd illorum tyrannidem aut ulla mortis pericula formidaret: sed istuc potissimum metuens, ne dum inter illos captiuus uersaretur, muneribus aut pollicitationibus corruptus, contra Deum cœli quicquàm moliri cogeretur. Ex his igitur manifestum est reticiendam esse nimiam nonnullorum scrupulositatem (ut ita loquar) qui sentiunt potius sinendū totam aliquam remp. interire, quàm tale quippiam perpetrandum, nihil interim considerantes in syllam incidere se dum cupiunt uitare charibdim. Quando enim urget necessitas, semper è duobus malis minus est eligendū. Quod uel Caiphas ille pōtifex optime sensit, intonans satius esse hominem uel innocentem cruci affigere, quàm totam remp. interire. Quin ipse noster seruator unigenitus Dei filius Iesus Christus sua ineffabili prouidentia prœuidens proditoris sui nedum corporis, sed & animæ interitū, maluit unius animæ tacturam, quàm uniuersi generis humani facere dispendium. Quis est enim imperator aut rex tam mollis tamque imprudens, qui sine ulla suorum clade cum tam acerbo hoste dimicandum putet? Aut dum id metuit totam remp. periclitari, regnumq; suum ab hostibus uastari ac ui occupari sinat. Itaq; summus ille noster omnium imperator, regumq; omnium rex, ac Dominus do-

minatus

PARABOLA.

minantium uidēs sceleratissimum hostem diabolum
 totius mundi iam effectum esse principem, eumq; ino-
 finitis demoniorum legionibus occupasse, neq; ig-
 norans quanta id suorum clade fieri deberet, statuit
 ipse tutissima arcæ relicta, propria manu cum ho-
 ste pugnaturus in hanc mundi planiciem prodire,
 plurimisq; armis oppugnare, cuius innumerabiles
 copias uel uerbo funderē ualisset. O Deum immor-
 talem. Cui unquam mortaliū cum tam acerbo ho-
 steres fuit? quod unquam bellum susceptum grauius
 aut uehementius? quā ubi rex æternæ lucis cum
 principe tenebrarum, rex prudentissimus cum calli-
 disimo hoste congregitur? Atq; in ipso quidem pug-
 næ exordio quis erat militum Christi qui nō ab ho-
 ste saucius abierit? dum omnes scandalū passi ducē
 suum dereliquerent? Quanta enim cura scribæ ac
 pharisæi corpus Domini è medio tollere nitebantur,
 tanto ipse studio animas omnium expugnabat. Sed
 tandem cū iam diu ancipiti dubioq; Marte pugna-
 tum esset, uidens ducem ipsum Christum omnium
 iam militum suorū præsidio destitutum, solum adeo
 strennue certare, adeoq; instanter urgere, hincinde
 hostem quatiendo, ut omnino cedere compelleretur,
 nec quicq; suis uiribus aut armis aut uenenatis ia-
 culis esse loci, adeo ut iam in proximo esse hominis
 salutem facile cōlliceret: dolos, fallacias astutiasq;
meditatur

PARABOLA.

meditatur omnes, atque huc intendit ne humanum genus eius seruitute eximeretur. Iudam proditorem ad nimiam penitentiam rapit, sperans ita fore ut reddito pretio, ipsa quoque merx redhiberetur. Tum denique uidens ne hac quidem succedere, alia aggreditur uia: Iudicis uxorem adoritur, sollicitat, angit, interminat, instigat, impellit, ut suadeat marito ne uiri huiusce innoxij sanguine sese commacularet. Postremo autem quum nihil neque doli, neque uires proficerent, superata omni eius scauitia, dux uita uictor euasit. Parta autem uictoria, imprimis inferorum regna penetravit, quorum regem arctissimis uinculis ligauit, Ea lege atque omne uti ne unquam illi ad superas auras esset reditio, utque eo ipso deinceps uteretur carcere, quo olim potiebatur regno, qui olim Dominum Deum suum regno expellere nisus erat, ut fieret ipse omnium Dominus, nunc aeternam seruiat seruitutem, sitque non solum Deo, sed et hominibus obnoxius. Deinde uero hominem omnem transfugam, quem aut inertia, aut mollicies, aut socordia, aut praua uoluntas eo perduxerat (non enim aptiori uocabulo nominari posse uidentur, quod positus armis Christi, atque indutis armis nequitiae ad hostem desiciunt) aeterno ichennae incendio puniendos tradidit. Tum demum miseros captiuos qui post sedulam cum hoste conflictionem fatali quadam necessitatis uolentia,

PARABOLA:

lentia, potius quam sua ipsorum inertia eò inclde-
 rant, in altam regni cœlestis ciuitatem uictor tri-
 umphans reuersus, sempiterna libertate beauit, se-
 detq; nunc ad dexteram uirtutis Dei, unde olim
 uenturus est iudicare uiuos & mortuos,
 dareq; singulis iuxta uias suas.

Cui gloria, laus, honor, et re-
 uerentia, in sempiterna
 secula Amen.

FINIS.

Antuerpiæ, Typis Ioan. Graphei, Anno à
 Christo nato M. D. XXXVIII.

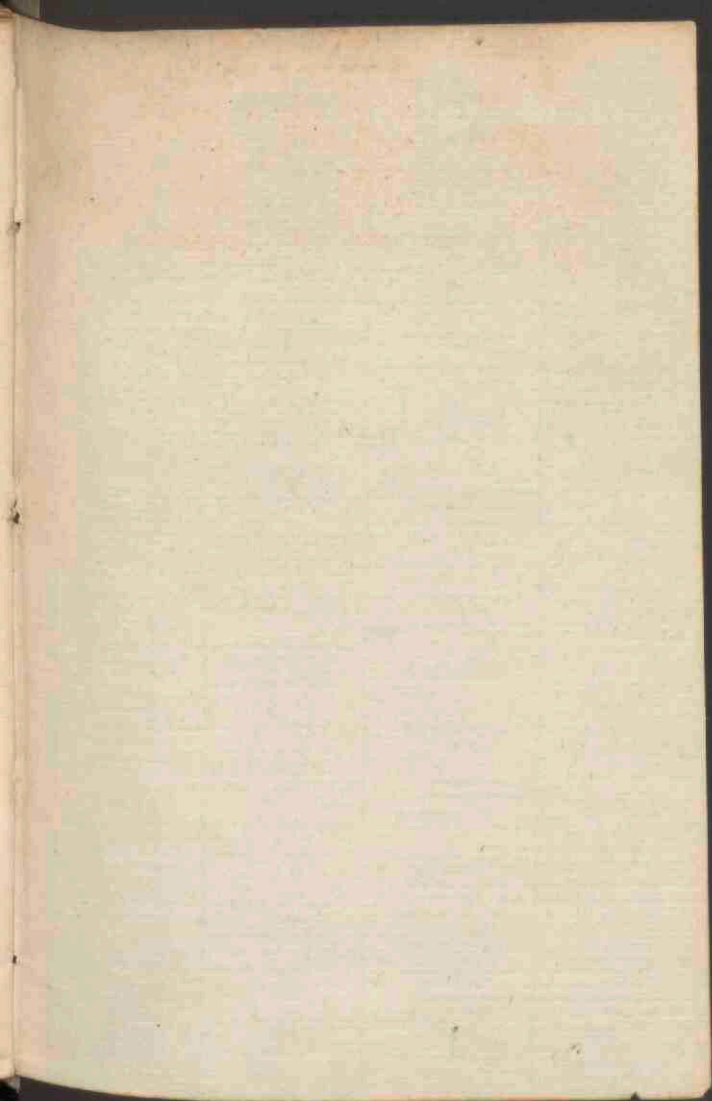

Figura y señal

2501-a

